

ואמאי לא תסבירה מהא דתניא כו' עד ואמך שמואל הלכה כר"ם בגזרותיו. פי' והכא נמי איך לן למגור גבי נתנה בנה למניקה. ואיכא למירק קשיא הלכתא אהלכתא. דהכא קי"ל מת מותר גמלתו אסור שמא תגמלנו קודם זמנו. הא לאו הכי הוה מותר. ואילו התם קי"ל דהלכה כר"ם בגזרותיו. ותלמודא מרמי להא אהדרי. ורב נחמן שרא הכא לבני ריש גלותא. ולא גזר ביה דבי ריש גלותא אטו אינשי דעלמא. והנכון בזה מה שתירצו בתוספות י"י. דכי גזרין הני מילי במילתא דלא מינכר לעלמא. כגון התם גבי קטנה ועקרה שאין הכל יודעין בה שאינה ראויה לילד. אבל הכא כשמת או נתנה בנה למניקת הרי קברו מוכיח עליו והרי מניקתו מוכחת עליו. ולא הוה קשיא לן כסוגין אלא דהוה לן למגור היכא דלא הדרא בה אטו היכא דהורא בה. דהא לא מינכר לאינשי אי הדרא בה או לא. והיינו דשריב נחמן לבי ריש גלותא משום דהכל יודעין דלא הדרא בה. הלכך באינשי דעלמא אפי' נשבעת המניקת או קטנה עצמה שלא תחזור בה אסור משום גזרה. דהא לא מינכר לאינשי. וכן פי' רבינו יהודה ז"ל י"י. אבל יש מבעלי התוס' האחרונים ז"ל י"י שכתבו. שאם נשבעת המניקת בדבר הרי היא כבי ריש גלותא וקלא אית לה ומותר.

[סא. א] משום דאמר לה קמי ארחי ופרחי מאן טרח. ודייקי רבנן ז"ל י"י. דמהכא שמעינן שהיא חייבת לטרוח לפני כל בני הבית הסמוכין עליו. והא דאמרינן לקמ' אינו כופה לעמוד לפני אביו ולפני בנו. התם בכך שאינו סמוך עליו. ושמה לא

[ח. ב]. וכי רבנו בחי' לעיובין שם. 39 לפנינו: ואחרי 40 בסגנון זה כי בתוס' ישנים שנד' מכת' בסי' ה' וקבל להרכיב (עמ' 360). וקרוב לזה כי בתוס' הראש' ותוס' שאנן. והשוה לר' התוס' שלפנינו ד"ה ואמר ובשיטת' בשם רש"י מהדריק. וע"ע בתשובת ר"י הוקן שהובאה במדרי' יבמות סי' י"ט. שבה"ל ח"ב עמ' ק' ובאור זרוע סי' תשמ'. 41 ל"מ. וגם מדברי הראש' (בפסקיו סי' כ' וע"ע בתש"י כלל י"ח) דהמקומ' מבואר דלא מהני שבעתה משום שאינו יודע לרכיב. וכי' שהיא דעת הרא"ה וכי' הר"ן בחשובה נח וכי' כשרי' סי' י"ג. וע"ע במ"ם פ"א מגירושין הכי'. חשו מיימוני להל' אישות סי' כד והגהות מרדכי סי' רפ"ט. 42 א"י למי נתכוון רבנו. וכי' דעת הרשב"א כאן. והו"ד גם בשיטה לר"ן ר"ן.

[כ"כ הרשב"א. ר"ן ר"י כה. ב] ור' ירוחם נכ"ג ח"ה.

חייבוה אלא קמי ארחי ופרחי דלא קביעי. וצ"ע. והקשו בתוספות. דהא כי ליכא אלא היא לחודה היתה טורחת לדידה ולדידה ולארחי ופרחי. וכי' ש' היכא דאיכא תרתי דמצי למימר הא איכא איתתא אחריתי בחריקאי. ותירצו. דמצי למימר נפיש ביחא נפיש ארחי ופרחי. ואע"ג דבחר הכי פריך לימא ליה עיילית איתתא אחריתי לארחי ופרחי ומשני נפיש ביחא נפיש ארחי ופרחי. דמשמע דעד השתא לא הוה יודעין ההוא טעמא. ה"מ בשלש. דהוה סבך דכיון דאיכא חלת מסייען אהדרי. אבל בשתיים לעולם הוה יודעין דנפיש ביחא נפיש ארחי ופרחי. לא להכניס אע"פ שלא הכניסה. פרושי ז"ל י"י. לא שהכניסה שפחות ממש. אלא שהכניסה לו נדוניה שוה שפחה אחת או שתיים או שלש. כאילו הכניסה לו שפחות ממש. ואינו מתחורר לפום מאי דגרסי' כרובי דנסחי תניא נמי [הכין]. אחת שהכניסה לו ואחת שמצאתה לו בתוך ביתו. ולפי' זה מאי תניא נמי הכי. דהא לא דמו כלל. ומיהו יש נוסחאות דגרסי' תניא אחת שהכניסה לו כו' ונסחי אחרני גרסי' ואחת שמצאתי לו משלה. ופי' ר"ת ז"ל י"י לפי' ואחת גרסא כגון שהיה הוא חייב ליתן לה כגון קופה של בשמים. צמצמה כל כך שיוכל לקנות שפחות הרבה. וכל זה דוחק. והנכון דה"פ. לא שהכניסה לו ממש בך שפחה בך שוה לו שפחה. אלא אפילו לא הכניסה לו אלא שהוא נכבד שראויה להכניס לו מצד חשיבותו ושלא תעשה היא מלאכה בכיתו. וכי' ש' שראויה להכניס לו מצד חשיבות שכנות

וע"ע ברבנו לעיל נט. ב סוד"ה גירסת. אבל דעת הר"י בשיטת' דאיה חייבת. וע"ע במל"מ פכ"א מאשות ה"ג ובכ"ש סי' פ' סק"ו משיב כוה. 2 סא. ב. 3 לפנינו ליתא. 4 בני כ"ל. ולפנינו: הכניסה: 5 בד"ה שראויה. בשני לשון. 6 ע"פ ש"מ. וגי' זו תניא נמי הכי ל"מ במק"א. 7 כע"ז גי' הר"י. גאונים (דא) אוצרי' עמ' 171). תוס' כ"ה אחת רשב"א. ר"ה (לעיל נח"ג) פ"י ד' דע"ה. וכן ב"מ הגרסא: שמצאה לו משלה. והוא כעין גי' רבנו. אבל לפנינו: שצמצמה לו משלה. וראה הע' 10. 8 היא הגרסא שלפנינו (אלא לפנינו: תנא). ולפי' לא מייח' סיעתא כלל. 9 לכאורה צ"ל: שצמצמה. וראה הע' הסמוכה. 10 בתוס' כאן. והוא פירו' שן לגירסתו "שצמצמה". ראה הע' הקודמת. אבל יתכן דרבנו ליג' כן ומשריה כתב ע"ז שהוא דוחק. 11 כ"פ הרשב"א. וכ"כ (בקצרה) הרמב"ן

משפחתה אינן עושות מלאכות אלו. דעולה עמו ואינה יורדת עמו. והכי משמע בירושלמי י"י. דגרסי' התם אמר ר' שמואל בר רב יצחק לא סוף דבר הכניסה אלא ראויה להכניס בהדה. דתניא אשתו עולה עמו ואינה יורדת עמו. ובתוספתא י"י תניא. אחת שהכניסה לו משלה ואחת שהכניסה לו משלו.

שמואל מתלפא ליה בשמאל י"י. פי'. דמזגא ליה כסא ומנחא קמיה בשמאלא ד"דה.

אביי מנחת ליה אפומא דכותבא כו'. פרושי ז"ל י"י. דכל הני מילי בימי ליבונה. אבל בימי נדחה לא. והא דמפלגין בין ימי ליבונה לימי נדחה. כדורות ההם שהיה מנהגם לטבולי בשמיני כד"ן תורה. וקודם שבעת ימי נקיים של חומר בנות ישראל י"י. אבל בזמן הזה שאין טבולות עד לאחר ד' נקיים הרי הן נדחת גמורות. דקי"ל ה"ה בנדחתה עד שתטבול. והא דאמר' במס' שבת י"י במעשה של אותו תלמיד. בימי נידותך מהו אצליך בימי

בחי' והרא"ה לעיל נח. ב ד"ה אמר הונא. 12 בפרקין ה"ו. והובא בראשונים הג"ל. 13 לפנינו ליתא. והוא בתוספתא מהדרי' צק"פ פ"ה ה"ד. ע"ש. 14 לפנינו: ביא דשמאלא. 15 בד"ה מילתא (ופירש כן מילתא דשמואל. ותרבנו נראה דה"ה לשאר אמוראין). וכן פירש רבנו חננאל (הובא בראבי"ה ח"א עמ' 192) בעלי הנפש שעזר הפרישה עמ' י"ז. רשב"א ופסקי הר"ד כאן. תוס' שבת י"ג. ב ד"ה בימי. וראה עוד באוצרי' עמ' 182 כשם קצת גי' וע"י רמ"א יורד סי' קצה סי' ו' ובש"ך שם. אבל בשאלות פ' אחרי סי' צו (מהדרי' מירסקי עמ' קפב) וכרש"י מהדרי' פי' דמירר בימי נדחתה. 16 ראה נדה סו. א. 17 שבת סד. ב. 18 י"ג. ב. 19 כ"כ בתוס' כאן ד"ה מיתלפא. ובתוס' שבת שם בשם ר"ת. ונכ"ה בספר הישר סי' קפ וכ"ה בשמו ברמב"ן ורבנו שבת שם. אבל ע"י משיב בשמו בחי' הרמב"ן כאן. וכי' רמב"ן רשב"א ושא"ר. 20 היא שיטת הירא' (סי' כו) דאסור רק דאיכא מצינו י"ח והושטה מדוד ליריה ביה. וכי' קצת מ"ד השאלות שם (ע"י שם בהעמק שאלה סק"ד). וע"י גם בתוס' כאן. ודעה זו הובאה ברמב"ן רשב"א ושא"ר. וכן דייק במ"ם פ"א מאשות ה"ח בדעת הרמב"ם. וכ"כ המאירי לעיל ד. ב. 21 ברמב"ן רשב"א ח"ג מ"בא מירושלמי [ברכות פ"ב ה"ח]: כלה אסורה לביחה כו' ז' ואסור ליטול ממנה כוס. ומקור הידושלמי הוא במסכת כלה פ"א ח"ב. כוס התם מיירי בכלה שנבעלה. אבל רבנו (וכ"ה ברא"ה) כתבו כלה בלא ברכה. וע"י. [נראה במס' כלה פ"א ח"ג: הכריז ר"א כן עזריה בשלש מאות שופרות כל המקבל כוס מיד הכלה ושוחתו אין לו חלק לעוה"ב. ברם בכלה רבתי שם משמע דלא מיירי בכלה אלא בכל אדם. וכ"כ בארוזי סי' שם

ליבונך מהו אצליך. לפי מנהגם ג"כ שהיו מקליין בימי ליבון יותר מימי נדות מן הטעם שאמרו י"י. והא דאסור מצינת כוס. י"א י"י. שלא גזר אלא מצינת שהוא דבר המביא לידי הרגל עבירה. אבל דברים אחרים מותר ליטול מידה ובכלבד שלא יגע בה. והוה שאמ' במס' סופרים י"י כלה בלא ברכה אסורה לכעלה כנדה ואסור ליטול ממנה כוס. אלמא כוס דוקא. וזה שאמ' אליהו רבא במעשה של אותו תלמיד י"י. שמא הבאת לך את הפך ונגע בך. לאו אהבאת בך י"י קפיד. אלא אנגיעה שמא נגע בה כשהייתה מביאה לו את הפך. ואחרים י"י פירשו דמצינת כוס אורחא דמילתא נקט. וה"ה שאר דברים שאסור ליטול ממנה בימי נדחה. [ומיהו ע"י שינוי מותר בשאר דברים אפילו בימי נדחתה]. מה שאין כן במצינת כוס י"י. וכן ראוי לנהוג. וכתבו בתוספות י"י. דלשמות בכוס אחד שניהם כוה אחר זה. אין לאסור. ואע"ג דלא יאכל הזכ עם הזבה על השלחן י"י. שאני התם דכי הדיי אכלי י"י. אבל הכא בשעה שהוא שותה אינה

ע"ש. 22 שבת י"ג. ב. 23 נ"י דצ"ל: פך. ואצ"ל: בידך. 24 היא שיטת רש"י כמ"ש בשמו במחזור ויטור עמ' 608. ונזכר בתוס' כאן. וכ"ה בשמו בארוזי שם ספר הפרס והאורה ה"ל נדה. ספר התרומה סי' פט ארתות חיים ח"ב ה"ל נדה עמ' 137. סמ"ק סי' רצג ועוד. זכ"פ רמב"ן רא"ה רשב"א תר"י רא"ש ועזרי. וכ"פ כשרי' סי' קצה ס"ב. 25 ע"פ ש"מ וכ"י. 26 מבואר לכאורה. דשאר דברים מותר ליטול מירה ממש ע"י שינוי. (ורק הושטת כוס י"ן דהיינו מצינת אסור אפי' בשינוי. והא דשמואל נטל בשינוי הוא משום דאיירי בימי ליבונה דקיל טפי). ואין זו שיטת רש"י שהיה נוהג מליטול ממנה מפתח. ואפי' בשינוי. ולי"מ חבר לרבנו בזה. ואולי קוד רבנו שינוי למנחת לפניו על השלחן. ובמצינת אף בשינוי אסור כמסקנת רבנו להלן. וע"י. 27 בתוס' שלפנינו ל"מ. ובעיקר דינא כ"כ בסמ"ק סי' רצג והרשב"א בתה"ב ב"ז ש"ב בשם הראב"ד. וכ"כ תר"י בשיטת' (אלא דלמעשה הממיר לצינו שינוי). וע"י בהמ"י פ"א מה: איסור אות נ ובארות חיים ח"ב עמ' 137. 28 שבת י"ג. א. 29 לכאורה נראה דשיטה זו אולא כדעת הרמב"ם (פ"א מאיסור' הי"ח) דהא דתנן לא יאכל עמו שרי. וע"י ט"ז סי' קצה סק"ב). אבל לשיטת השאלות ח"ג סי' צו שפיר' דלא יאכל בשלחן אחר קאמר לא שייך לחלק דבשתייה הוה בוא"ז שריא. דמ"מ חשיב כשלחן אחד. וע"י בחי' רבנו לשבת שם סוד"ה ופליגא דמשמע דנקט לעיקר כשיטת השאלות. אבל בירא"ם משמע דגם שתייה חשובה כאכילה בקערה אחת. שכתב (בס"י כו) ח"ל: ואם הבעל שותה תחילה מותרת אשתו אחריו. דלא יאכל תנן וה"ה לא ישתה תנן. לא האכל ולא חשתה לא

2

והא דקחני ב"ש אומר' שתי שבתות וכו' אומר' שבת א' פרש"י ז"ל. שהדירה שבת אחת או שתי שבתות, אבל אם הדירה יותר לא תמתיך. והיינו דאמרין בגמרא מחלוקת במפרש, כלומר שפירש שבת אחת לב"ה או שתי שבתות לב"ש. ולא נהירא, חדא דלישנא דמתניתין לא דייק הכי, ועוד דא"כ היכי אמר שמואל דבסתם נמי תמתיך שמא ימצא פתח לנדרו, והא פירש לן תנא שאם הדירה ליותר משבת אחת לב"ה או שתיים לב"ש לא תמתיך כלל, וכ"ש כשהדירה סתם דמשמע לעולם. לכך הוכח דמתניתין קתני סתם, המדיר את אשתו הב"ש אומ' שתמתיך שתי שבתות וכו' אומר' תמתיך שבת אחת. אבל לא למדנו מתוך משנתנו אם הוא כשהדירה לזמן או שהדירה סתם, והוא שנחלקו בה רב ושמואל, דרב אמר מחלוקת. כשפירש שום זמן, ואפי' מרובה, דמ"מ גלי דעתיה שדעתו לתזור עליה והיום או מחר ימצא פתח לנדרו הלכך תמתיך, אבל אם הדירה סתם שלא קבע שום זמן לנדרו גלי דעתיה דמסנא סני לה ולא ימצא פתח לנדרו ותצא לאלתר, ושמואל אמר דאפילו בסתם שמא יסור כעטו ימצא פתח לנדרו, הלכך תמתיך שבת אחת לב"ה ושתיים לב"ש. והא דמצינן הכא ההיא דתנן המדיר את אשתו מליהנות לו עד ליום יעמיד פרנס שפירש רש"י, שהדירה עד ליום, התנא נמי ליתא מטעמא דאמרן, והייל למתני המדיר את אשתו מליהנות לו ליום, אלא ודאי הי"פ, המדיר את אשתו מליהנות לו יעמיד פרנס עד ליום, ואפליגו רב ושמואל אם כשקבע זמן לנדרו או אפילו כשהדירה סתם, וכן נראה פי' בירושלמי.

והא דקחני ב"ש אומר' שתי שבתות וכו' אומר' שבת א' פרש"י ז"ל. שהדירה שבת אחת או שתי שבתות, אבל אם הדירה יותר לא תמתיך. והיינו דאמרין בגמרא מחלוקת במפרש, כלומר שפירש שבת אחת לב"ה או שתי שבתות לב"ש. ולא נהירא, חדא דלישנא דמתניתין לא דייק הכי, ועוד דא"כ היכי אמר שמואל דבסתם נמי תמתיך שמא ימצא פתח לנדרו, והא פירש לן תנא שאם הדירה ליותר משבת אחת לב"ה או שתיים לב"ש לא תמתיך כלל, וכ"ש כשהדירה סתם דמשמע לעולם. לכך הוכח דמתניתין קתני סתם, המדיר את אשתו הב"ש אומ' שתמתיך שתי שבתות וכו' אומר' תמתיך שבת אחת. אבל לא למדנו מתוך משנתנו אם הוא כשהדירה לזמן או שהדירה סתם, והוא שנחלקו בה רב ושמואל, דרב אמר מחלוקת. כשפירש שום זמן, ואפי' מרובה, דמ"מ גלי דעתיה שדעתו לתזור עליה והיום או מחר ימצא פתח לנדרו הלכך תמתיך, אבל אם הדירה סתם שלא קבע שום זמן לנדרו גלי דעתיה דמסנא סני לה ולא ימצא פתח לנדרו ותצא לאלתר, ושמואל אמר דאפילו בסתם שמא יסור כעטו ימצא פתח לנדרו, הלכך תמתיך שבת אחת לב"ה ושתיים לב"ש. והא דמצינן הכא ההיא דתנן המדיר את אשתו מליהנות לו עד ליום יעמיד פרנס שפירש רש"י, שהדירה עד ליום, התנא נמי ליתא מטעמא דאמרן, והייל למתני המדיר את אשתו מליהנות לו ליום, אלא ודאי הי"פ, המדיר את אשתו מליהנות לו יעמיד פרנס עד ליום, ואפליגו רב ושמואל אם כשקבע זמן לנדרו או אפילו כשהדירה סתם, וכן נראה פי' בירושלמי.

והא דקחני ב"ש אומר' שתי שבתות וכו' אומר' שבת א' פרש"י ז"ל. שהדירה שבת אחת או שתי שבתות, אבל אם הדירה יותר לא תמתיך. והיינו דאמרין בגמרא מחלוקת במפרש, כלומר שפירש שבת אחת לב"ה או שתי שבתות לב"ש. ולא נהירא, חדא דלישנא דמתניתין לא דייק הכי, ועוד דא"כ היכי אמר שמואל דבסתם נמי תמתיך שמא ימצא פתח לנדרו, והא פירש לן תנא שאם הדירה ליותר משבת אחת לב"ה או שתיים לב"ש לא תמתיך כלל, וכ"ש כשהדירה סתם דמשמע לעולם. לכך הוכח דמתניתין קתני סתם, המדיר את אשתו הב"ש אומ' שתמתיך שתי שבתות וכו' אומר' תמתיך שבת אחת. אבל לא למדנו מתוך משנתנו אם הוא כשהדירה לזמן או שהדירה סתם, והוא שנחלקו בה רב ושמואל, דרב אמר מחלוקת. כשפירש שום זמן, ואפי' מרובה, דמ"מ גלי דעתיה שדעתו לתזור עליה והיום או מחר ימצא פתח לנדרו הלכך תמתיך, אבל אם הדירה סתם שלא קבע שום זמן לנדרו גלי דעתיה דמסנא סני לה ולא ימצא פתח לנדרו ותצא לאלתר, ושמואל אמר דאפילו בסתם שמא יסור כעטו ימצא פתח לנדרו, הלכך תמתיך שבת אחת לב"ה ושתיים לב"ש. והא דמצינן הכא ההיא דתנן המדיר את אשתו מליהנות לו עד ליום יעמיד פרנס שפירש רש"י, שהדירה עד ליום, התנא נמי ליתא מטעמא דאמרן, והייל למתני המדיר את אשתו מליהנות לו ליום, אלא ודאי הי"פ, המדיר את אשתו מליהנות לו יעמיד פרנס עד ליום, ואפליגו רב ושמואל אם כשקבע זמן לנדרו או אפילו כשהדירה סתם, וכן נראה פי' בירושלמי.

אבל התם דאמר בפרנס, פי' דהתם לא הדירה מגופו אלא מנכסיו. ופרש"י ז"ל, דאשתמיש לא חייל נדרא דהא משועבד לה, והא דחייל אנכסיה דתנן.

48 דא רב הורסא המחליל ב"ש. 49 כדעת הרא"ה בחידושו להלן ע"א, א, ולזה הסכים בנמוקי יוסף כאן, אבל דעת הרשב"א להלן שם ותרמי' ומאירי. כאן דגם במדיר לזמן מרובה יוציא, ע"ש. 50 ב"ה מליהנות. 51 ברשב"א שם כתב איפכא: מדקתני עד ליום משמע שהנדר היה מפורש עד ליום, דאי לא הייל למיתני יעמיד פרנס לי יום מכאן ואילך יוציא, ע"כ. 52 פ"ו ה"א, ועי' ברשב"א ורא"ה הנ"ל שמפרשים הירושלמי כ"א כשיטתו. 53 ב"ה מליהנות, וכן להלן ע"א ד"ה המדיר. 54 להלן ע"ב. 55 ראה ברבנו לעיל ד"ה הא דתנן. 56 פ"ו ה"א, והובא גם ברבנו להלן ע"א ד"ה

תצו (סב א) אורחא דמילתא כמה. פרש"י ז"ל, שלא ישא עליו חטא, וא"ת אם כן היאך שהה דבי עקיבא י"ב שנה ברשותי. ויש מתרצינן דהכא אפועלים קיימי, אבל בתלמידים כל שנתנה לו רשות אין כאן נשיאות חטא, ואחרים חירצו, דאפילו לתלמוד תורה יש נשיאות חטא, וכדפרש"י ז"ל לקמן. שאני התם דאיכא ריח ביוצא מה שאין כן ליוצא לתלמוד תורה דליכא ריח ביתא, וההיא דר' עקיבא שניא היא שפסק כן עמה בשעת קדושתו, וזה יותר נכון. ואחרים י' פירשו אורחא דמילתא כמה אם נתנה לרשות סתם בלא קביעות זמן כמה היא סתמו וגם זה נכון.

לכל דבר המחלקות הבאה והיוצאת חדש בחדש לכל חודשי השנה. פי' דאע"ג דענינא דקרא בשנים עשר נציבים שהעמיד שלמה, ולפרס פשטיה לא היה אחד מהם עומד חוץ לביתו אלא חדש בשנה, הכא לישנא יתירא דייק, דלא היה צריך למכתב אלא המשרתים את המלך לכל דבר המחלקות לכל חודשי השנה, אלא ודאי מדקאמר הבאה והיוצאת חדש בחדש משמע שהיה חוזר וכא לסוף חודש, והוא כי הי"ב נציבים העמידו

המדיר, ע"ש ובהערות. 57 מכאן ועד סוה"ד לא עמדת על כוונת הדברים. 58 ב"ה אורחא, וכ"מ מדברי הר"י מיגאש. 59 כדלקמן להלן ע"ב. 60 כ"כ הרשב"א בפי' האחרון, וכ"ה בר"ן, וכ"כ בתוס' ד"ה אלא בשם ר"י. 61 כע"ז. כתבו התוס' בפי' הראשון (וראה גם בתוס' שאגן, ושם הבי' לזה מהירושלמי), וברא"ש כתב בשם הראב"ד רשאני התם דתרתן אומנותן, (ופי' זה הביא גם הרשב"א ע"ש), וע"ע בב"ש סי' עו סק"א. 62 צ"ל: כדפרש"י לקמן, וי"ל דמראמר' לקמן דאיכא ריח ביתא משמע דהכא לאו כפועלים קיימי, ועי' מ"ש"כ בזה התוס'. 63 הרא"ה בחידושו.

שוחה וי"א המדוגת הכוס האטורה היינו כשנותנת מים בין ונותנת לפניו דאיכא הרגל, אבל להרוב מן הכלי לכוס ולתת לפניו על השלחן מותר. ואינו נכון. וזמ"מ נראה דכל היפא דאיכא בנהיב חבורה דנחוי מנייהו, מתרת למזוג כוס ולתת לפניו, ועם כל זה דראוי להחמיר בזמן הזה.

[סא. ב] גרסת רש"י ז"ל אינו כופה, ליתן תבן לפני בהמתו אבל כופה ליתן [תבן] לפני בקרו. ופי' ז"ל, בהמתו כמו סוסים שצוה לין ופרוצין כומה ושמא חבוא ליד רכיעה, אבל בקרו אין לחוש לבן. ואחרים פירשו דבהמתו היינו שעומדת לרכיבה עליה, אבל בבקרו כופה לפי שור, וחייבת לטרוח בו כיון שיש בו חיי נפש. ואיכא למירק מהא דתניא בפרק בתרא דגדרים, נדרה שלא חתן תבן. [נש בגוהסין] ולא ליתן [תבן] לפני בקרו, ואין צריך למחוק הגילטא, דמשום דהא ממלאכות קטנות שאינו צריך לה כל כך, לא אלמה לשעבודיה ולא תיחול נדרה, וכההיא שאמרן גררה שלא תארוג כגדים לבנים לבנה תצא שלא ככתובה, מ"מ חיילא נדרה, ומיהו התם שהצורך יותר גדול קנסוה בכתובה, אבל הכא לא קנסוה בכתובה אלא כופה הבעל במשכון במוזנותיה וכיוצא בזה, ונמצא שלשה

דינין כדבר, דבמלאכות הגדולות והרגילות אם נדרה לא חייל נדרה, וכדאמרין לעיל, כופה ומניקתו, וכשאר מלאכות קטנות חייל נדרה, ואם היא מלאכה הצריכה תצא בלא כתובה, ואם לאו כופה הבעל בדברים אחרים. איכא בנייהו שפחות. פר"ת ז"ל, שפחות ושכנגדו שהוא באמצע כמו שפחות, דהיינו אפר מקלה, דההיא שמעתא היא ואיכא לחלופה לרב מלכיו, אי"נ דלא תש [אבל] [אלא] למאי דצריך לתרוצי בדרכ מלכיא היינו סימניה דקאמר מתניתא מלכתא. איכא בנייהו דמטללא בגורית קטנית ונדרשיר. פי' דמשום שעמוס ליכא ומשום זמא איכא, ומסתברא דרבי אליעזר ורשב"ג לא פליגי וברבי אליעזר. שהוא כופה למלאכה יש להלטעון טענת הזמה וברשב"ג שהיא כופה אותו שתעשה מלאכה יש לה לטעון טענת שצמוס, ומשום דקס"ד דבעיקר דינא לא נצפא מיהו [מאי] [מדיר] בנייהו. איצטרך תלמודא לפרושי דהא איכא בנייהו. כנ"ל. הא דתנן המדיר את אשתו מתשמיש המטה. מילי דאמר הנאת [תשמישן] עלי, שאין מאכילין לאדם דבר האסור לו, אבל אמר הנאת [תשמישן] עליך לא חייל נדרא, דהא משועבד לה והוה ליה כאוסר פירות חבירו על חבירו וכדאיתא בנדרים, וכן פירש רש"י ז"ל.

הרי"ף והרמב"ם (פכ"א משיחות ה"ה), אלא דהם גורסין איפכא: ולא ליתן תבן לפני בקרו אבל כופה ליתן תבן לפני בהמתו. וע"ע בפסקי הרי"ד כאן. 36 משלי יד, ד. 37 פ"א ב. 38 צריך להוסיף: לפני בהמתך ולפני בקרך אינו יכול להפר. ועדיין חסר כאן סימון הקשיא, ועי' ברא"ה הרשב"א. 39 תוס' ב"ה לא. 40 ע"פ ש"ס. 41 כ"כ הרא"ה והלמ"ד רבנו יונה, וכ"כ רבנו בחי' לגרס שם (מהו' טוה"ק ע"מ תרעב), וראה עוד תירוצים ברשב"א ור"ן. 42 להלן ע"ב, א. 43 ט, ב. 44 עי' בחי' הרא"ה להלן ע"ג, א ד"ה תנן, וברבנו שם ד"ה גמרא. 44 כ"כ בתוס' ד"ה איכא בשם רשב"ם (ובשם ר"ת כ' הפירוש השני שבי רבנו בסמ"ך), וכ"כ רבנו בשם ר"ת גם במכות כא; א עבודה זהו כט, א תנא ב"א, וראה בספר הישר סי' השקט. 45 נראה הפירוש דלאו אורחא דמילתא שחטען שתכוא לידו זימה, אבל מדינא הוי טענה, ומשייה גם לרשב"ג אפי' במשחוק. בגוריתא קטניתא יכולה לטעון שיוציאה, ואולי כן פי' רבנו דברי הרי"ף שפסק הלכה כר"א, וע"ש בר"ן. אבל הרא"ש כ"ס' כו פסק ברשב"ג, ועי' ברש"ע סי' פ ס"ג ובב"ש סק"ה ובהפלאה שם. 46 פ"א ב. 47 ב"ה המדיר.

תנן, וטעמא שצרו של איש גדול יותר ומהדר אחר שוחה ע"כ, וכן משמע מדברי ר' אבהוה מטל כהלי נדה שלו (נדר' בחשבות ופסקים מחכמי אשכנז ע"מ 247) חז"ל: ואסור לשחוח עמה בכוס אחר, ואע"ג דתנן לא יאכל יש לחלק בין אכילה לשחוח, שבאכילה משתמשין בקערה יחד יש מגע והרגל יותר ובשחוח כזה אחר זה, מצדה תבוא, דקתני כיוצא בו לא יאכל זכ פרוש עם זכ עם הארץ והתם לא יאכל ה"ה לשחוח, ונראין הדברים דהשתא מדינת הכוס, יש בו הרגל. עבירה כ"ש לשחוח שחיה בכוס אחר, ודוקא אין ושכר ודבש אבל מים אין נראה לאסור שאין בהם שמחה והרגל, עכ"ל וע"ש עוד בזה. 30 נראה דהכונה לרשב"א שכתב בחידושו ובתוה"ב הקצר שם דדוקא במוזנת יין מילי, וכ"כ רבנו יהונתן כאן ובשיטה לר"ן, וכ"ה ברא"ש סי' כו ועי' ש"ך סי' קצה. סק"א וב"ש שם סק"ב. וצ"ד דא"ה בשי"ע סי' קצה ס"ד. 32 כ"כ הרא"ה בב"ב הבית (שם): אבל אם היו שם אחרים אוכלים ומפסקין ביניהם מותר, וע"ש במשמרת הבית דפליג עליה, וע"ע במאירי לעיל ד, ב (ע"מ 24) ובברכי יוסף סי' קצה סוף ג. 33 לפנינו: ולא ליתן. 34 ראה רש"י ז"ל בהמתו. 35 כ"כ תר"י בפירוש השני, ועיקר הפירוש כתבו הראשונים גם כדעת

ד' סימן קצ"ה דין ב. ולא ישיט מידו לידה וכו'. הרב מנחם זעקב נשאל אי שרי לנפוח עפרודות או נפח מעל כנר אשתו נדה וכהו דבעל נפש יחמיר והביא קצת ראיה מ"ש פרק בתרא דכתובות פרוך מלאכה וכו'. ואני הדל כתבתי בשו"ר ברכה ראיה דהתם משום ליהא דשחד נגעו כזו וכמה מלאכות שהאשה עושה לבעלה וכו' ע"ש והן הדין בא לידה ש"ח הרבמל שדפס מקורב וראיתי ב"י"ד סימן י"ח דגם הוא דחתה חני' כמו שדחתה ע"ש והוא הסכים לדקל ע"ש. ואני הצעיר כבר כתבתי בשו"ר ברכה דנכחן לחתומי ע"ש. וכן ראיתי בספר סודרי טהרה שבא ליד מקורב דהסכים לאסור ע"ש.

ומ"ש מור"ם בזהמה דעל ידי זריקה מידו לידה או איפכא אסור. אני הדל כתבתי בשו"ר ברכה דחתומיין ומחתומיין שרן בזריקה ע"ש ועתה ראיתי למור"ם בר כרוך ז"ל כחשובותיו הקצרות סימן קכ"ה דאסור זריקה מידו לידה ע"ש.

והראיתי למחרימי"ש ז"ל כחידושויו לכחוכות דאמרינן התם בריש פ"ק כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה כדה עושה לבעלה חזק ממזיגת הכוס וההרצה פניו ידיו ורגליו ועל זה כתב הרב מחרימי"ש ח"ל והרצהת פניו ידיו ורגליו חזקו לשפד כשהוא רוחץ אבל לא שחגע דאף בלא רחיצה נמי אסור וכו' ומכאן קשיא לי למאד דאסור רבינו מאיר ז"ל בתשו' לדושיי דבר זריקה דהא הרחצת פניו וידיו הו"א אל לא דהרד חובה דומיא דמזיגת הכוס וכו' כ"ש הרד זריקה באורי עכ"ל. ומ"ש דהרצהת פניו ידיו הו"א לשפד המ"ס כשהוא רוחץ וכו' כן כתב הר"טב"א בחידושויו והביאו בשו"ת מקובצת. אמנם אפשר לישב בעד מחרי"ם והעמית דאסורי זריקה דלא תקשי לזוזי דהרצהת פניו ידיו דאסיר משום חיבה דיי"ל דאח"כ דזריקה אסורה אבל הרחצת פניו וכו' דהוא רדף שירות וכו' חובתה הו"א מ"ד דלשחרי קמ"ל דאסיר משום דהו"א דרד חובה ולעולם דזריקה אסורה. ועוד אפשר לדחוק דכל זריקה אסורה אך נקט דבר משום דחתה איירי במלאכות שהאשה עושה לבעלה. ולא חש ששפעה לדייקין דהרצהת פניו משום חיבה אסיר הא זריקה מותרת דהתה פשיטא לזוזי דזריקה אסורה.

והרב כנסת הגדולה כתב דמסתברא דזריקה מותר וכן עמא דבר ע"ש. ולי הדל נראה דנכון לדחמיר דואיל ונפק מפומיה דמחרי"ם לאסור. וכתב דנעדרין נמי שונה דיתר ע"ש. וכן בארץ הצבי טהרין אפילו בזריקה. ועיין בשו"ת מקובצת כחובתה על דף ס"א ועיניך תראינה דברי הראשונים ודוק.

והגם שכחבנו דנכון לדחמיר בכל מ"ש יש לדקל כשהוא לדבר מצודה וברגע קטון ואקראי פעם ביוכל הא כיצד שאשה יולדת באות נפשה רצתה להיות סנדקת לכן הילד והמנהג שלקחת הילד ומלככתו לביה שעושיין המילד ונחתה ליד אבי הון ונחונן לחת הילד ע"ג כסת קטון וקושרין אותו כסת קטון זה וכן נחון לאביו ואומר איהו פסוקים ונחטו לסנדק יושב על כסא. ושמתו דיש נחונן בשלונקי יע"ש ושר"י חכמ"א לילדה שתזיג סנדקת ונחטו שני כסתות קטנים ויקשרו הילד עליהם להציל על כסתו דחילדה תאזוז הילד וישמו לו זה ידים בכסת דראשון ואני הון ידו אחרת בכסת השני ע"כ שמתו. וכן נראה לדחוק דהרואה יראה בשו"ת מקובצת כחוכות על דף ס"א דמייחי מספר יר"א"ם ומחוספוח דשרי להושיט מיד ליד רק שלא יגע בבשרה והכי מוכח מדברי רש"י מ"ק שהביא שם והגם שרשיי חידה נותר כמ"ש שם ובספר שבלי הלקט ח"כ סימן ע"ז וכן כתבו ז"ל שיש ליתור בנ"ד שהוא למצודה וכמו רגע ופעם א ב"מיה ויש שינוי שנוחתין הילד על שתי כסתות ואינו נוגע בכשרה כלל נראה לדחמיר.

אף אני אביא מאי דאתמר בירושלמי ריש פ"ג דטוטה ומוף פ"ק דקדושיין מעין דונמא דחנן וכתן מניה ידו תחתיה ופרקי ואין הדבר כאור ומשני מביא מפה ואינו חוצץ חוצץ מביא כזון זקן ואפילו חומר ילד שאין יצח"ד מצוי לשעור ע"כ בירושלמי. ופ"ש בספר פני משד ואין הדבר כאור דדבר מכושר הוא שיהן וכתו ידו תחת יד האשה. מביא מפה להפסיק בין ידו לידה. ואינו חוצץ בתמידי. מביא כזון זקן ולעולם בלא מפה דבזקן אין הדבר מלעד כ"כ והרד קאמר ואפילו חומר כזון ילד ואין חוששין שאין יצח"ד מצוי לשעור מלעטת כזו עכ"ל. ובג"ד חרתי איתתהו דאיכא הפסק והוא כרגע. והגם דבנ"ד איסור נדה לבעלה כבר כתבנו דמעיקר הדין לכמה רבנן אשא דכברו ודוק חשב כי קצתו.

** Please treat this text with respect / Responsa Project Bar Ilan University **

(f)

[יב] וילך מטעול

[י-יא] ומי מטעול אם יום שצ"ע לסקירה או יום שמניח ואם צ"ס או צללה.

[יב] ואם לרץ צעלה לעמוד עליה עד שמטעול או אשה כשרה.

[יג] ואם נאמנת לומר ככר טעלמי.

[יב] ומה הם הדברים שמוציין ומה הן שאין מוציין.

[יג] ואם נאמנת לומר טהורה אפי אמר שאמנה עומאה א"י.

[יד] ואם מוכל להקדים טעילה יום אחד ולמחר משבט עם צעלה, ואם מטעול בשבט או צ"ס טור או בתשעה באב או צ"ס הביטורים.

[טו] ורין כממזים שגמלאו צנגרה או צנגרו.

[טז] ואם יכול לשמש בלא עדים, או צעל אחד. וצדיקת העדים אם היא נאמנת על שלו והוא על שלה. ורין אם לא צדיק כלל, או אם אכזר העדים קודם צדיקה או אם שימשו קודם צדיקה ולמחר כך נמלא כמס צעלים.

[יז] ורין אם יוכל לשמש לפני וסמה או למחר ופמה.

[יח] ומה הוא חייב על כל ריץ ורין צפני ענמו.

[יט] ורין היולדם זכר או נקבה.

[כ] ורין הממלגת זכר או נקבה, ורין ספק אם הפילה אם לאו, ורין ספק אם הפילה זכר או נקבה כמה משב ומטעול. ואם נוהג צומן הוא לס טוהר אם לאו.

[כא] ורס צמולים אם הוא כרס נידום אם לאו.

תשובה.

[א] אין הכרח בין ימי לניח ליימי נידום, שאין משב טעילה מטומאה אלא צעילה. ודורות הראשונים היו טעולות אמר שצעה אם פסקה טעילה דמורימא, ואמר כך קופרת שצעה נקיים כמנהג בנות ישראל וזה אמרו צפתי קומא דצמאי שביה מיקל אומו מלמיר לגע בה, ואמר אליהו זכור לטוב צדוק המקום שעקרו אלה משב פנים למורה לעשות פייג מדצדיהם. כן כמנ ר"ם ז"ל.

[ב] מומרת להציע שולמן צפני צעלה, אלה אמרו אלה הצעמ המיטה צפניו.

[ג] לאכול על שולמן אחד צקערה מימדת לה, הראצ"ד ז"ל. אכר לרין שני טכסנאים זה אכול צשר זה אכול גצניה. וצמפר עמוצי גולה¹⁰ כמנ שאלמנו שאלולין צבולמנות גדולות אין להפקעלי, כי אם צקערה אמר, דאפסילין עם אמריס מקור.

[ד] לטב קמור לה צקרקע על גבי ממלגת מומר, ואין לרין הרקום ארבע מומת, אלה נאמרה אלה נניעה ממש. וכן למנ הראמתיים ז"ל.

[ה] אמרו להוציט. דצ"ל מניח לזרה¹¹. וצנגמא צפרק אף על פני¹² משמעי דוקא מירי-אלפלה, אצל רש"י ז"ל¹³. היה מומר אפילו להוציט לה מפמח, וכן נהגו. ולטול מיריה המניקת נלמה שמומר, למי נישא מה ענמו¹⁴. ולהשליך מיריה לרה מומר, אלה אמרו אלה על ידי מיעור צהרעה¹⁵.

[ו] ליתן צמיטה אמת¹⁶ י אמרו צנגמא צפרק קומא דצמא¹⁷. הוא צנגרו והיא צנגרה כלמט אפי, שפמנז הקינן צמקולא¹⁸, שאלמל ומה אמת אשה לא טומא ואל אשה צדיק טוממא לא קר, וכל אפיצה שביה אכורה עם אמת אפי אכורה צממנו נידה. אצל יש למלך צה, אם המיטה היא מיומרת לה אמור כמו שכתב הראצ"ד ז"ל צמפר צעלי

ונפק ברמי"א סעיף ב. דעת רבינו הובאה בכרי יוסף שם, ושם אמר ספק לאסור ברירקה מירד לידה, אך היקל באופן שהבעל זורק את הזרע למעלה וכירידתו האשה תקבלה, ודא עור דכריו בשו"ת יוסף אומן סי' פח. ודא עור כמפר כיר השולחן על הל' וידה סי' קצה סעיף ב באורים ז"ה ולא יושיט, שהביא את דעת הריטב"א שהחיר הושטה ע"י שיני, וצעה שם לומר שדעה זו היא כדעת רבינו באן שחריקה מותרת, עיי"ש (המהדיר בהודושי הריטב"א מוסד הרב קק כותבת סא, א הערה 26 העיר שלא מצא חכר לריטב"א בחז). ועוד עיין שם בבאורים ז"ה וכן, שיסוד העיין האם לאסור זריקה או לא מלי בשאלה האם איסור הושטה הוא מחמש נגינה (ואם כן יש מקום להחיר זריקה), או משום קורבה דאית ביח (ואז יש לאסור). ועי' בשו"ת משנה הלכות ח"ה סי' קי. 19 בדין מיטה אחת ע"י בהתחבה לעיל סי' מב. 20 ג, א. 21 ית, ג.

4 שבת סד, ב. ועי' שרי"ע יו"ד סי' קצה סעיף א וסעיף יד.

5 יג. 8 בהשגחותו.

6 שם תור"ה בימי. 7 כותבות סא, א.

להל' איסורי ביאה פ"א ה"ח. ועי' בעלי הנפש תחילת שער הפירוש.

9 שבת יג, א. 10 סמ"ק סי' רצג. 11 וכ"כ הרא"ש שבת

פ"א סי' לב, שכן הוא מניק הדין בשולחנות גדולים שלנו, אך הוסף שיש שעושיין הדין. ובמשו"ע סי' קצה סעיף ג נפק שצדיך הדין.

12 מכאן זו תוספת של רבינו, ואינו מדברי הסמ"ק. וכ"כ רבינו לקמן

סי' רעט. ועי' בשו"ת בית יחודה אה"ע סי' לז. 13 ומבי"ט שם

14 בדין הושטה ע"י בהרחבה לקמן סי' רל, ובפרט בענין הושטה

תוצק. 15 כותבות סא, א. 16 חוסי' שם ד"ה מחלפא.

17 שבת צד, א. ועי' במנחות שלמה תניינא לרש"א סי' עה ובשו"ת

שבת הל"ז ז"כ סי' צב שדנן ברעת רבנו. 18 ובשו"ת בנימין זאב

סי' קנט אמר לורוק מירד לידה, הובא בכריכ משה סי' קצה אות א

שאלה רל

מוסתמנים.

7 שאלת אם מומר להשגיב דבר מידו לר' אשמו נידה...
לאות מקולין בזה והוקשה לן הדברי.

תשובה דע, כי הדעה הם מממריים בזה. וכן בתו...
מלמדי רס"י ז"ל שרצם היה מהר מכל-דבר...
ואפילו לטול המעטת מידה לרז. ומה שאמרו בגמרא...
מזיגה הכום, פירש הרמב"ן ז"ל לא הארכו בזה לטול...
מילה לרז שזו כלל דבר אסורה, אלא שגא ממזג ומקורן...
לפני צאלמן והוא יטולו מן האולמן, ושמהל היטה אלא...
עשה שיני ומייטמו לפניו צר שמאל, ואשם אצ"י הק...
מייטמו על פי הכובץ שאינו מקומנו ומשום שיני. והלמ...
פניו רזי והגלג, אסור לשפור מים על רגליו מן הקימון...
על פי שאינה נוגעת צו.

והערלה מזה הוא שאמרו לטול מילה כלום אפילו צל...
נגעה ואפילו מפסח⁹, ומזיגה הכום אסור...
אפילו להניח על האולמן אלא על ירי שיני, והרמב"ן רז...
ורגלו אפילו לשפור מהקימון אסור⁷, וכן אנו נוהגין. מל...
שג. להקל לטול מניח מילה, משום דהאי נמשא אה עני...
כאלמא צפוק מפניו⁸ וצפוק נוטל⁹, והוא אונה עשה...
כלום אלא המניח עתמו הוא יוצא ממיק אמו ואל למק...
אצ"י¹⁰.

ובכל זה אין מילוק צין ימי נידה ליימי לטול, אשול...
היא צעומלמה על שמטול צמי מקוה. ומה...
שגמלה מדברי הראשונים ז"ל שהיו מקולין צימי לכוף יומ...
מניי נידה, כמז ר"מ ז"ל שזה המנהג היה להם לא...
שהיו עוצלות כלין מורה צוקו צענה, ואמר כך מונין צעני...
קיים משום מומלא דל' ואלא דלמילו לואת טרימ. ל...
מחלל יקצות צענה נקיים¹², ולפי שכבר נטרה לין מול...
ולא היו יקצות צענה נקיים אלא משום מומלא דלמ...
מ"י נה אוח ה. וכדעת המחירי עי' רמב"ם הל' אישת פכ"א ח"א

מ"י נה אוח ה. וכדעת המחירי עי' רמב"ם הל' אישת פכ"א ח"א
ובכ"מ, יראים מ"י כי (לד צין קלא), מאירי נידה סו, א.
טור יריד מ"י קצה ובכ"י שם. 8 בדפוס שני חוקן 'המצניע', ורז
בשבת צו, א. 9 שם קמא, ב. 10 דברי רבינו הובאו כבר
יוסף מ"י קצה, ועי' בפ"ת ס"ק ג שכמה שלדברי רבינו אם החליקין...
או חלה או כפת אסור. ודאה ער דברי רבינו, ועי' בשו"ת שבת ה"ה
ח"ב מ"י יב סעיף ג. ועיי' בספר כרי השולחן מ"י קצה בציונים אות...
ובשו"ת משיב דברים יריד מ"י קי' (מובא בדרי תשובה ס"ק יא)
עי' דברי רבינו אם מותר לבל לנשק חנוק שבידי אשת חנו...
11 שבת ג', ב תוד"ה בימי כתובת סא, א תר"ה מחלף
12 ברכות לא, א.

מפני שמה יאמרו לו הימנעים ממך פלג לך, כי הוא לא
מילך צפני צים דין, או אין יכולין לטעון כך כיון שמה אחר
מהאומפין וטול האומפום.

תשובה אלו היה האומף קיים היה הדין לומר ממך
פלג לך, שאין לו לשומף למלך אלא צפני צים
דין. אכל כשמה האומף ככל צעלה האומפום, לפי
שכבר נפלו הנכסים צר הימנעים. וכן כמז הרמב"ם ז"ל
צסם האומים ז"ל צוקו פכ"ה' מהלכות שלוחים
ושומפום? והש רמיה צומפומה³ וכן צגמלא צפרק
המתקלג, דלמדיקן המס האוי שמהל דלשכז מכלקין ליה,
וכן כמז הרמב"ן ז"ל צמדלשו⁴ סס"י וכן הרמב"ם ז"ל
צמלונה⁵.

וכידן שמן הדין צעלה האומפום, אין לו להמטמק צמנון
הימנעים, ואם הימנס צמקום נאמן נפטר, אלא
נשמעז זה לשומפו להיצעל מעסקיו צציל נכסיו. וכן כמז
הרמב"ם ז"ל צפרק ז' מהלכות שאלה⁷, שמי שיש פקדון
צרי ואין שם המפקיד להמירי לו ורזלה ללא צצירא,
צמניי הפקדון צמקום נאמן, שאין מוקרין זה צמקום
פקדונו של זה. ולא הצריך הרז ז"ל צים דין אלא כרי
שהצמ לין יצרכו אלס נאמן, ואם צנדון הוא האיש אשר
הפקיד צרי מלך מצירו שמה הוא נאמן, ככל ילא ירי מוצמ
הצצמ הפקדון.

אלא צצמ לין מייצן למנום אפטרופוס על הימנעים,
והאפטרופוס⁸ משציעו כלין שבעמ האומפין שהיה
על טעמ ספק כלאימא צפרק כל האצצנין. והאפטרופוס
אל הימנעים יכול להצציע כמו שהיו יכולים הם לנשות אלו
היו גדולם, וכדמכמ צפרק שור צגממ⁹, דהא מוקמין
אפטרופא לזמני לטוי שור דלדנו מועז וקרין ציה והועז
צצעני¹⁰. והרמב"ם ז"ל כמז צפרק עי' מהלכות שלוחים¹²
כי היוש יכול להצציע, ואם כן הוא הדין אפטרופוס שהוא
צמקומו.

רכט. 1 כ"ס לא, ב. ושם סט, א. 2 ד"י"א. 3 כ"ס פ"ס ח"י"ן.
4 כ"ס קט, א. 5 ד"י"ה הא דאמרי. 6 שו"ת הרשב"א ח"ב מ"י
שא. וע"ע ברשב"ש מ"י רב ובכ"י חו"מ מ"י קפו את לז. 7 ד"י"ב
8 דחאפטרופוס... כל השבעין, ליתא בכח"י. 9 שבעות מת, ב.
10 כ"ק לת, א. ברפוסים נוסחה כאן ח"בת יעתי, ואין לה טעם כחח"י
כאל לא ברוי. 11 שמת כא, כט. 12 ד"י"ג.
רל. 1 הלכות נידה לדמבין פרק ח טע"ה, הרשב"א בורות הכית בת
שביעי שער שני ובשו"ת הרשב"א ח"א מ"י אלף קפת, ספר האשכול
מהי רצב"א הל' נידה מ"י מט, רבינו יונה באגרת החשובה אות עה.
ארי"י מ"י שם, טור יריד מ"י קצה. 2 מחזור ויטרי מ"י חצט, ח"י"ד
בתוס כתובת סא, א ד"ה מחלפא וברא"ש שם פ"ה מ"י כל
3 כתובות שם. 4 בחידושיי שם ד"ה מחלפא. 5 כצ"ל
ר"ה ברמב"ן שם. כחח"י ודפוסים 'אר'. 6 וכן פסק רבנו לעיל

של השנים הקטנים שהם ר' שמואל הכהן בקרי י"ז ור' משולם אל צמח י"ז, השינוי והמירו אין מנעו ירעים מה אמה שם על כן צווינו לר' שמואל הנזכר שיצטרע עשמה והוא החלה' כמע ר' מצרבים הנזכר שהוא קיצול הסמורות.

ולפי שהירושאים והאמפטרופוסים היו טוענין שמה אמר שקיצולם המורס לך, על כן נזכרתי לר' שמואל הנזכר לצרר שלא המורז לו כלום. והוא הולא שטר נעשה צבגמיה שהשערזו בו שר' שמואל מצעו צבגמיה לפני הדיון ה"ר בנימן צ"ר עמרה עמאל ר"ע, והוא השצר, כל מה שבלמה ל' נמחיו לר' יצחק סמך, והוא סומך לו מי ציוור למה ללמי כלום, לא סמךל מנור טענה זו אם לא מלמי כמע ירי שאני צווחמך למה ולמי ור' מצרבים הנזכר נשבע בלא מיוצ צמ דין שלא יסמך צולו כלום. והו נוסם השער.

ועל זה פסקתי הדיון, סריון שהוא מורה שקיצול הסמורות ומורה שמוסם ללמי בלא מנעו ר' שמואל, אף על פי שנשבע שלא יסמך צולו כלום. ואפילו נשבע צממה אם נמס לר' יצחק סמך, שלא צמממו ולא יסמך צולו העל, כי אכל אינו פוטרו מר' שמואל. וגם ר' יוסף דרשן העל, כי כשהלך למלמסון, אמר לו ר' מצרבים הנזכר, אמול לר' שמואל כי אמיו ר' יצחק הוא מנעך סומי שאמין לו מה ששלה לך, אם הולכה שמוסם לך, וכשקופר הדברים אליו אמר לו סמור לר' שלא ימין לו כלום.

על כך מכל אלו הטענות נסמך ר' מצרבים הלוי ממוצי בכל מה שטוען עליו ר' שמואל, כי הוא קיצול, וסמך שנתן למי שלא צווחו, ופיון שנמצר שהוא קיצול ולא פסעו נמחייצו נכסיו, ואפילו מן המומים.

ומהרדך ניקמו של ר' מצרבים כמעו דיו מלנין שהסך היה נ"ט והוצים. ולפי שלא נשמייצו מנולטלי מוורשוו לפלויע הסך הנזכר, והיה צריך לגבות זה מהלקוקעווע, והיינו צריכים צוה להצמנות סאלון השופט, על כן הולעמי אליו כי צדיינו נמצרר שהירושאים מייצין לר' שמואל י"ט והוצים, והוא גמר הדיון צייחם כלסר מייצ דינו.

ושלום.

בשרי' יביע אומר ור"ז ירד סי' כ שהובא מקודות רבים למנהג הקדמונים להחמיר בטומאת משכב ומושב של הנדה. 18 ואילו בבבילה ראשונה של בתולה פותר לישן על מיטתה לאחר שעמדה מאציל, וכן נפסק בטור"ע סי' קצ"ג 19 שרי' הומב"ם (בלא) סי' שכ' 1. בכה"ל: יור"ל, ור"ע כוונתו. 2 והא השכונה הירודית. 3 נרצ"ל אסט"ס, והוא מין צמח (בלאים פ"ב משנה ה'). 4 כי' בכה"ל (ישם אולי 'הוראז'), ובדפוסים בטי"ס 'הוראז'. 5 שרי' המחבות האחרונות נוספו צ"ע כתי"י.

ישראל היו מקמין מקולין לטול מילה לידו. אבל עכשוו שלא נהנו בטעילה אלא לאמר ימי לציון הכל הוא שיה ימי נידות יומי לציון.

ומה שאמרה שיש ממחייץ לטמא משכבה ומושבה על יולדת, ואפילו נעטל שצבגמיה מצריצין טהרה".

דע, כי אין לכל זה שורש צמלמור, ואין הפרש בין ירדה לולדת, אף על פי שהבא על היורה הוא צמיוצ כרמ בכל מקום וצבל זמן, שטוממם ירדה לטעלה אינה מלויה בטהרות, שהרי אמרו מולין, ואם ירדה נמסכה" וטעלה מולה" הוא, כלומר דיו כרין מולין, לא צעיין כוונה, אצל לשאר צעיין כוונה לטעילה ולמולין לא צעיין כוונה, אצל לשאר הדברים צטוממם ירדה אין הפרש בין צעלה לקדשים, והצטול ירדה מייצ כרמ הוא. אבל לענין מרכב ומחצ, אין זה אלא למחומה וקדשים, וכשמשמין היורה, סמך שמנקה סרדייה המלולכסם לראות אם פסק מעיניה אינה צריכה לרעם סמך לא למשכבה ולא ללגישה ומעטלה, בין ירדה בין יולדת.

ומה שנראה מהשוכה לריו הא"י שצמולה שצטעלה שאין משכבה טמא, והיה נראה מצדדיו שהירדה משכבה טמא, כבר פירש האלפ"ד ור"ז שאין זה אלא לומר שאצטל אסור לישן צמממם אשמו צעורה ירדה משום סמקה"ג, אבל שיהא צריך משכבה כמילה ולא טעילה אין זה מצדן המלמור. וכבר כמע זה הדמצי"ס ור"ל ללמי מויו"ג.

ענין רלא

לפי שבה רצי שמואל בן המס רצי סעדיה גיאל ור"ז מעיר מלמסון, ומורע צפני מעמד זמני הקהל וגדלויהם צנימ הכנסת אל מלמיו? לורשי מצרבים לוי צ"ר שלמה הלוי ומציעמו הימה כי הוא שלא ממלמסון למציהם סמך אקטיו"ג וסמך סמורות למוכרם ולשלות לו ערכם, ולציהם הנזכר קיצול הסמורות הנזכרות ומלכס, וסמכרו לצטומ. והירושאים הנזכרים, הגדול שבהם, והאפטרופוסים

13 ע"י בחשובות הגאונים שער השובה סי' ת', שכתב שהנוג להמרחק משכב ומושב של נדה (ולא דורקא יולדת) כרי שלא חשבתה חרות סוטה מיראל, דורקא בימי נידותה, ולאחריוהם החצה כמים שאובין, ואו לא נהנו להרחק בימי ליבתה. 14 לא, א. 15 כרפוס סי' חתן יולדיו. 16 כצ"ל, וכן חתן כרפוס שני. בכה"ל" אפטוש. 17 בעל הגוש שער הפרישה (מהר"ם מוסי"ק עמי בטי). דא"ש ירדה סי' ב. רע' בשרי' בנין ציון סי' טט שבראז אח וברי דה"ג כפשוטם לענין טומאה, ע"ס חשבות הגאונים הניל, ורלא כרפ"ד, ובשרי' דברי יצ"ב יר"ז סי' צג דחה דבריו. אך ע"י בהחלבת

שיורי ברכה יורה דעה סימן קצח

הערות
שולחן ערוך

אמרו ל' הגולה ואפילו שהתה זמן ארוך ולא טבלה וכו'. כן הוא לכל הדינים שנתבארזו לקמן, ואין להקל. אסור לייחוד, כדאיתא בסוטה דף ז', וכן פסק הרמב"ם (הל' סוטה פ"ג ח"א) כה"ק (בסוטה שם). עכ"ד. ויש להקיע דפחה ואמר: זנתה, דמורה זנתה ודאי, והוד מליתי ואיה מסוטה, דהוא ספק. ותו דמשמע זנתה ודאי הוא דבר מוסכם דאסור ליחד, והרי החוסי' בריש זבחים (ב): תוד"ה סתם) ומה"ם בתשובה (דפסה בשו"ת הרשב"א ח"א סי' תתמ), הביאם מרן א"ח ספן ק"ז, שרו בודאי זנתה, דמאיסא על בעלה. אמנם לדינא הכי נקטינן, דגם בודאי זנתה אסורה להתויד, כמ"ש בעניותי בספרי הקטן ברנכי יוסף א"ח סימן י"א (אות ה). ע"ש. ודוק.

ד' ג' דין ב'. ולא ישיט מיזד לידה וכו'. עיין להרשב"ץ בתשובותיו ח"ג סימן ר"ל. ע"ש.
 ד. בתשובות אשר בסוף ספר מנחת יעקב ותורת השלמים סימן י"ג, נשאל אם מותר לנפוח עפרורית או נוצה מעל בגד אשתו נדה, והאר"ק להוכיח דנפוח לא מקרי נגיעה, וזהו מדינא, ובעל נפשי יהמיר לעצמו, דאולו גם בזה אינא קרוב דעת וחיתב ביאה. וקצת ראיה ממ"ש פרק בתרא דכתובות (קה ב), אמירמר הוה יתבי וקא דאין, פרח גרפא ארישית, אחא האי גברא שקלא וכו' פסילנא לך לדינא. הרי דבכה"ג אינא קירוב דעת, ולכן המחמיר תל"ב. עכ"ל. והא דאיתי מפרח גרפא, לי החדיטו אינה ראיה, דמשום לתא דשחד אינה שימוש קטן שעושה הבעל דין, יש להחמיר, אפי' שחד דברים. וכמה שרו באשתו נדה, ובעל דין העושה אחת מהנה יש בו לתא דשחד. ולא אסיר באשתו נדה אלא דברים של חיבה, שלא ינא להרגל דבר, ואין מכאן ראיה כלל דהוא דבר של חיבה. ומ"מ נכון להחמיר, דכיון דצריך להתקרב טפי לנפוח, שיהיה סמוך ממש, אף שאינו נוגע, הוא קרוב לנגיעה.

ה. הנהח. וכן על ידי דריקה מיזד לידה וכו'. הרשב"ץ בכתובותיו ח"ג סימן נ"ח, שרי לזרוק מיד ליד. ע"ש.

ו. יש' נוהגים שאם יש ביזד מפתח וכיוצא ליתנו לה, זודק החפץ למעלה, וברדתו היא תקבלנו, ויש מי שכתב דשרי. וכן נראה לי החדיטו להחמיר, כיון דאף לזרוק מיד שרו הרשב"ץ ומהר"ק"ש, אפי' דאסרוינן, חסגי להחמיר כשיהיה זודק בהדיא מיד ליד.

ד' ז'. ליטול מידה תינוק שרי, כיון דהחי נושא את עצמו. הרשב"ץ בתשובותיו ח"ג סימן נ"ח וסימן ר"ל.
 ח. דין ג'. לא יאכל עמה על השלחן וכו'. הרמב"ם פ"א דאסורי ביאה דין י"ח כתב, לא יאכל עמה בקערה אחת, וכתב הראב"ד בהשגות שם, ור"ל, אנו אומרים אפילו על שלחן אחד במפה אחת אסור. עכ"ל. וממרוצת הלשון היה נראה לכאורה דאינו חולק בדק עם הרמב"ם דמאי דתנן (שבת יא א) לא יאכל, היינו בקערה אחת, אלא דנהוג להחמיר.

אכן מדברי הה"מ שכתב וכו' דעת הרמב"ן והרשב"א, דאפילו על השלחן קתני דאסור, משמע דהראב"ד חולק בדין, ולשון נוהגים דנקט הראב"ד לאו דוקא. וכן עיקר, שהרי בסוף הל' סומאת אורכין (פס"ז ח"א) כתב הראב"ד בהשגות שם, ור"ל, אנו אומרים אפילו על שלחן אחד במפה אחת אסור. עכ"ל. ומוכח דדינא קמשתתני, וכדדבי הרב המגיד. ומ"ש הראב"ד במפה אחת, מסכים חולק למ"ש הרב המגיד והגהות מיינוניות (אות ל) שם פ"א דאיסורי ביאה, משם הרמב"ן.

ומרן בכסף משנה בהל' סומאת אורכין, כתב על השגת הראב"ד שם, ור"ל, אין זו השגה על רבינו, שהוא מפרש וכו' בקערה אחת, ועל שלחן אחד במפה אחת חומרא בעלמא הוא, לענין איסור למאן דסבר הכי. עכ"ל. וכונתו, דהגם דאשכחן מן הגאונים דסבר כהראב"ד, הרמב"ם ס"ל דלאו דהמאונים ס"ל דפירושא דמתנותיו הכי, אלא רצו להחמיר, ודעת הרמב"ם דאין לנו להחמיר חומרות מדעתנו, ולכך לא הזכיר חומרא זו. ועמ"ש הראב"ד בריש ספר בעלי הנפש. ועיין להרשב"ץ בתשובותיו ח"ג סימן רע"ט. ועמ"ש הרב מהר"ר ישועה זיין זלה"ה בתשובותיו כ"י.

ט. ראיתי לראב"ן ז"ל בספרו דף ס"א ע"ד (סי' שלה) שכתב ור"ל, ויש נוהגים שלא לאכול עד כלות ז' נקיים, והוא כשר ונאה, דשוב לינא הרגל עבירה, אלא הרגל מצוה, דכיון דמצינא למטביל, לא שביק התרא ואכיל אסורא וכו', דמצינא לארצוייה לטבילה ולבא אליה בהתרא. ע"ש באוה"ד. ויש לפקפק בקולא זו שהקל רבינו ז"ל, דדילמא ההיא שענתא לא מציא לטהר עצמה, וינא לאיסור כרת בלי טבילה. והא לא דמיא לישראל משומד דבדיק סכין ונתת לו דלא שביק וכו', דמייחי ואיה מינה ראב"ן ז"ל, דהתם הסכין בודק מזומן לפניו, אבל זו חסורי מחסרא הפיפה וטבילה, וכיוצא, ויצר סמוך חזק הוא ממנו, כיון דמחוסר מעשה. ותו יש להקיע על ראב"ן, דהרי שם בחולין דף ל' במימרת רבא, אמרו א"ה כי לא בדיק נמי מטרח לא טרת. וכ"כ ראב"ן גופיה סי' ר"ז סוף דף מ"ו, דלא שביק וכו' כי איתתה תרוייהו קמיה דלא בעי למיטרח אחר החתן. ע"ש. וא"כ מאי ראיה מיייתי הכא מילנה. ואין לומר דההיא במשומד נבישוראל עיילינן דרגא, דאפילו ליתתה

קנא

הלוי

יורד סימן קיא

שבת

ג.

בעצין אשה שאמרי עמו כרעש שזוי הכושאים לגלי ינה מים כרעשב רעש ים פנה לחפור מכסה משור דג דבר שצריחמו מן המים ולענול כך ולענול מיט מים עברת המים שבוהל אשה על רוסק.

ובעציותו לא ראונו מקום לכלל בנה, ומקורו היו בשמים צמחים מיט מים והמים נקמ מעצולין

כשיורו של דג וצדמתיו אדומין, ולא להם נקט הכי מרי מלאות וכוונו אשיש של שצריחמו מן המים מעצולין צו מרעו מלאו ים כדבר שצריך להיות כגור עצולה ושניו של דג הוא רשור ולא ושור' צו גור עצולה, וצדמתיו אדומין פלוגי כסופקים מויים מים קיים ויויז מים ריח לא יגז אס שייך גור עצולה על ריסקו או דוקא עיי ריסקו, וגם המקולין על ריסקו היוו דסיל דגם על ריסקו שור' גור עצולה צדמתיו שכם דבר כך וכוונו שלם שייך שאדם עוול כחוסל לגמרי, משא"כ עור פרג ולא שייך גור עצולה כלל

כשור וכוונתו מעמית הורג ולא שייך זרות עצולה כדצדקים אלא עייש קבא ל' להחרי צוה, וצדמתו האשלה שייך מה שדמיו כעניו כווייט כמשוצת שצט הלוי ויויז מים לייב, ולצדקת סלחמו שאין הזמן אחי להשיע על השאר וכוונו ויויז דושיט מכדור כשורכו הכס.

וכעת מלאו כדצדמיו כשויים דברי מלחילא מיט מים ייט ודלוו ללכלב לא שייך עצולה אלא כדבר נחל ולא וכו' וכו' המוויט ויויז מים לייז, וכו' כמשוצת וכוונתו מויים מים ייז (סוף מכתב שלישי) ויחלה ולשפלו ינמא דצמלת וגלוד מכוני פאטלו כלא ריסקו, מיט כשור כנאל כדלוו לא מהני.

סימן קיג

הערות והקדושים לדינא ביידי מים קציעים, ב

כענין דה נתיב עם בני הרב הגאון המופלג ר' בן ציון מקמק הלוי שלישיטא מולפניה אביו מירי יחיו — ודלוי מקוצק מאן רביוו ודקריים

אבל אס חספה כנמר וכוויט ורמח כעמח וכו' **במדריוויק** כנה חויל מלל אס חספה כנמר וכו', ורמח ועייה ופה כשמה שאינו נקטר וכו' עכ"ל, ומלכצו ועייה ופה, מלכח דלוינו די כדלוי כעלמא, דכוין דהוכרו דכריס אלו כשיים לפסול כהם כחסיפה, די לוי שאנו מקוליא דישבד אחר שובדא, מלל כריכה טוין ופה מלל שאנו נמכצו שערומיה, וכן הוא מושבתי כציי, וכן רלווי להמור אלא שברמיט קולג כלשונו, שייכ.

ואשה שזו חמח כרופאים וכו' ואס אין כרופאים כקדושים ים לאשה לפסול לעמח.

ואין זדוק כזה דמי שנין דברי הלויים למשיב יום להמור לשער כמלמלה כה"ל, ודלוו כזה לפשר להמור כיון זים גדולים וסוים שחמוריים כמלמלה כוה"ל — דכוונו הרמחם והבאון מהלשיק ככמה פאסות של.

אבל דבר שהוא פחות מנרים לכייס אין לו רשות — ורשונו משיב כשויים רב פעלים ויויז מייט מים לוי יום מקומות שצוה"ל לא שוסקום כלל דין שישור גריים, הכה כזה לא נחקל כלל כמדינות אלנו, ולא ורמח כמה העריתו כל רצויתו האחרונים כקדושות שישור גריים, ושיש כשויים שצט הלוי מיט מים קיים אוח ד', עי דהו מים קפיז

סימן קיב

א.

באשה שוחככה עצמה ואח"כ מצאה כחם מראה אדמדם יותר מנגורים אם נחלה שיעי
החיובך יצא הדם

וכבר רמז לדמות למיז מים קול סיקן כיט כשמה שרגיילא לכוילא דס מצות הרש — אזוי דומה; דכמה ככר החמקה מכה שחמקה כדלית דס לפיה כרעי, משא"כ כהל כדיון לא וישיים אס חיובך זה יפלו לכוילא דס או לא, אצדכא כדבר פאטע לכובר עייש דכרי הרמיט מים קפיז מייט שצמח שצמחמים חולין ככל ענין, וצמחיים שם סיקן לייז ממשוצת נרטי ויויז מים קי דצמחמים אף כהלצ נמשכ כמכה, זה לא גרע מה וכן אס היא אומרת דרך ודלוו אלמטה הוא מהו אשכח עור לנתיב מה דלמחא מים קפיז כרמיטא מים וכן אס אומרת כרי ל' וכו' — ואין פנאו וימב.

ב.

על מה שכתבנו על כמשיב כצבע הלוי ויויז מים לייט ולמטה אוין לכמוך על משיב כסמיים מים קליים כשם המשפיע דומה לקחח המונק מורה כשם הרמקה משום דמי נושא אס פנמו וכוונתו לצפיע כמיט מים רייל כי כעלמו כששם משום דכוותק ויחא מעלמו, וזה אויט ענין לחי נושא אס פנמו, וכו' כי לכה עשש אחר למשום דמי נושא מייט רייט כשוילא משלמו ממיק אלו אל אכיו, ועל משמרתו לוי שומר למח לכרי לן ספרת מי נושא אס פנמו כיון דצמלחות כס מחשבות זה לוח וכוילא משש קורכב ונגיש כשאר פאשיות, אין כדל כוויים כלל, ואין יסור מי נושא מייט מללונו מיה, וגם קיי מוויקה כמשיב ומה שיי לכה לצחות כזה אין נראה, וגם מללמו ממיז ככסבות די שאול לכנאון כרמיטא זייל כוויז שם שחולק לדינא על המשפיע, וכו' נראה לכלב, עי דהו מים קי

מן המים (גם אפשר דאין צריכים קרא למעט אלא מי פירות שהם כויעה בעלמא וגם קרויים בשם "מי פירות" ולא יין ושמן) משא"כ נפט שכולו בעירי זשורף ומתחלה ועד סוף הוא נהפך לאש מהיצי"ה נימא דחשיב מיס.

אך אם נאמר שגם נפט קרוי מים מפני שהוא נוזלי כמו מים, מ"מ אפשר שרק הגדל בים הוא דממשטיין מטומאה משא"כ נפט נראה דחשיב כגדל ביבשה ולא כגדל בים, דאף שגם ברות מים ונחרת דינם לענין טומאה כים מ"מ נפט הואל ונתל זה נמצא רק בתוך יבשה ולא בתוך מים (שהרי גם בימים אינו נמצא אלא בקרקעית הים) לא נחמעת כלל מטומאה כגד. גם נראה שאם היה אפשר לעשות כגד ממי פירות אע"ג דאי לא דמתבא תורה ג' פעמים במים למעט אותם היינו אומרים דחשיבי כמים וכשרים לטבילה אפי"ה כרוך הדבר דמים כאלה חשיבי כגדל ביבשה, וה"ג גם בנפט.

ד. לקיחת חנוק מירי אשתו גדה

גדה, צום הרביעי וה שבעה עשר בתמוז במתהה יהיה לת לשטן ולשמחה [מתסין].

ברכת של"י רב וביט סלה לכב יחיד יקירי חרב הנאון הנעלה מחזיר ישעבר רוב גאלדשטיין שליטיא

קבלתי את מכתבו במתרה ומחוקקאי ליה טובתא על כך ואמנתי ליה יישר.

בדבר מש"כ התשב"ץ ח"ג סימן ג"ח וסימן ר"ל, הו"ד בפתי"ש ס"י קצ"ה סק"ג, ויש להקל ליטול חנוק מידה דחי גושא א"ע והוא עצמה אנה עושה כלום אלא חנוק עצמו יוצא מחזק אמו וכו' לחזק אביו. מוכן שבכגון דא קשה מאד להחזיק בדברי סכרא, כי פשוט הוא דגם בחינוק יש לחוש "שמה יגע בכשרה" ושייך ביה נמי טעמא דקירוב ודבה נוגם לכאורה דכ"ר התשב"ץ תמורה"ם מאד דהא כהבו חנוסי' בשבת צ"ד ע"א וטעמא דמטור בתי הוא רק משום דגמדין ממשכן שלא היו נושאין דבר חי וא"כ הרי אין זה ענין לכאן, וכפרט שכל הטעמים הנכונים לאיסור שייכים גם בחנוקין.

אך כיון דגברא רבה אמר מלילתא הנני לכאן, דהתשב"ץ סוכר דכיון שיעקר איסור זה לא נזכר מפורש בגמ', לכן מצינו לומר דלא אסור כי אם בכה"ג שהכל נעשה רק על ידי הכעל והאשה אבל בכה"ג דאיכא נמי אינשי אתרניא דקמטייעי להו לחושיטי או לקבל אפשר דשרי, וכיון שכן גם בחינוק הרי הנשוא קמטייעי להו, וכיון דהחוס' בריש פרק ר"א דמילה סכרי דבחינוק כן ח' ימים אמרינן חי נושא את עצמו ה"ה נמי הכא. והן אמנם דהו"ל כזה יכול היה אינו יכול דחשיב רק כמטייעי שאין בו ממש, מ"מ בכגון דא שפיר סוכר דסגי בסיוע כלשהו של גוף אחר.

ג. כדון קביעות וסת באשה והעדראה בשור המוער
 כגמ' ב"ק ל"ז ע"כ מבואר דדין קביעת וסת של אשה שהו לדין הערואה של שור המוער, ולפי"ז צ"ע אינה קובעת וסתה אלא לימים ולא ללילות, וגם מבואר בשו"ע ס"י קפ"ט סעיף י"ג דאין אשה קובעת וסת אפי' ראתה בני ראשי חודשים בזה אחר זה אא"כ יהיו כולם בעונה אחת כיום או בלילה אבל אם ראתה כ' פעמים ביום וכ' פעמים בלילה לא קבעה וסת משום דימים ולילות לא מצטרפי אהדדי, וכן הוא גם בוסת הפלגה וכדומה, וכיון שכן מ"ט לא מוזכר בשום מקום דשור שגמ' ג' פעמים ביום שהוא מוער רק לימים ולא ללילות, וכמ"כ שאם נגמ' שלש פעמים בט"י לחודש אלא ששתן פעמים ביום ופעם אחת בלילה ולא נעשה מוער משום ימים ולילות לא מצטרפי אהדדי.

ונראה דשאני אשה דקים להו לחז"ל שמצד הטבע רגילה כל אשה לקבוע וסת ולראות תמול בעונה אחת ביום או בלילה [וכהו דקים להו לרז"ל דאף שיום ולילה תלוי בעלות השחר מ"מ הכא תלוי בפי' החמה כידוע] ולכן יום ולילה ככ' ימים מחולקים דס"י משא"כ שור אינו צריך כלל לנגות אלא שאם נגמ' ג' פעמים הרי רואים שהחזקתו נגמון, וכיון שכן הן אמנם שאם נגמ' ג' פעמים בט"י לחודש לא נעשה מוער אלא לט"י בלבד אבל מהיצי"ה נחלק בין יום ולילה, וה"ז דומה למ"ש גדולי האחרונים לענין וסת שאינו קבוע שאם ראתה בפעם הראשונה בתחלת הלילה שהיא חוששת ליום השלישים בין ביים ובין בלילה כיון שעדיין לא החזקה לראות ביום או בלילה, וה"ג בנגיחות.

אך צ"ע מהא דמבואר בשו"ע ס"י קפ"ט סעיף ג' דאם קבעה וסת לשעות ולא לימים אנה חוששת אלא אותה שעה בלבד, ואע"ג דסמס נשים אינן רגילות כלל לראות תמיד בשעה מסוימת, וכיון שכן גם בנגיחות צריך להיות שלא יהיה מוער אלא לאותה שעה בלבד, וכ"ש אם החזקת לנגות דק ביום או בלילה איח לן למומר שלא יהיה מוער אלא לאותה עונה בלבד, ואדרבה גבי נגיחות אם החזקת לנגות בלילה יתכן שחשבת הלילה גורמתו לנגות וכן להיפך ואילו בראות דם של אשה אין אנו יודעים כלל שום סבה לתלות ראיתה דוקא ביום ולא בלילה.

ד. כהם הנמצא כגד העשוי מציילין

מצד הסברא נראה דנפט לא חשיב כלל מים ולא דמן לשאר. משקים דמבואר בגמ' חולין פ"ד ע"א דבעינן קרא למעט דלא מהני בהו טבילה, ושאינו מן פירות שבתקלקם הם ממש כמו מים ולכן ס"ד אמנתי שגם הם כשרים לטבילה כמו דמהני טבילה בדבר שבויראתו

ובח"ד שגם תמה על התשב"ץ ולדינא אינו מתיר מסירת תינוק.

ד. דעת הגר"נ קרליץ שליט"א ובשיעורי הגר"נ קרליץ (בספר חוט שני עמוד רי"ז) כתב וז"ל מסירת תינוק מאחד לשני אסור א"כ התינוק פונה ומטה עצמו לבדו או מותר, אבל אם צריך למסור את התינוק והתינוק עצמו לא מטה עצמו לעבור אסור, אף אם התינוק יכול לעבור לבדו עכ"ל.

ה. ביאורו של המנחת שלמה במנחת שלמה להגרש"ז אויערבאך זצ"ל (ח"ב סי' ע"ג אות ה') הביא דברי התשב"ץ וכתב ע"ז הגרש"ז וז"ל מובן שבכגון דא קשה מאד להתווכח בדברי סברא כי פשוט הוא דגם בתינוק יש לחוש "שמא יגע בבשרה" ושייך ביה נמי טעמא דקירוב וחבה, נגם לכאור דברי התשב"ץ תמוהים מאד דהא כתבו התוס' בשבת צ"ד ע"א דטעמא דפטור בחי הוא רק משום דגמרינן ממשכן שלא היו נושאים דבר חי וא"כ הרי אין זה ענין לכאן וכפרט שכל הטעמים הנזכרים לאיסור שייכים גם בתינוק. אך כיון דגברא רבה אמר מילתא הנני לבאר. דהתשב"ץ סובר דכיון שעיקר איסור זה לא נזכר מפורש בגמ', לכן מצינו לומר דלא אסור כי אם בכה"ג שהכל נעשה רק ע"י הבעל והאשה אבל בכה"ג דאיכא נמי איניש אחרינא דקמסייע להו להושיט או לקבל אפשר דשרי וכיון שכן גם בתינוק הרי הנשוא קמסייע להו, וכיון דהתוס' בריש פרק ר' אליעזר דמילה סברי דבתינוק בן ח' ימים

ה"ה, יעו"ש בתוס' הרא"ש שביאר באופן אחר. משא"כ כאן, טעם מה שאסרו להושיט מידה לידו הוא משום דשמא יגע בבשרה וכמו"ש הרשב"א בתורת הבית הקצר והרא"ש בכתובות (פרק אע"פ דין כ"ד) ורכינו ירוחם (נתיב כ"ו חלק ד') והוסיף עוד לומר דנכון להחמיר אפי' בדבר ארוך שמא לא יזהר בטוב ויגע בידה עיי"ש. וא"כ הו"ה לקבל תינוק מיד ליד אסור, ומה בכך שהחי נושא את עצמו אכתי חשש במקומו עומד שמא יגע בידה, ובפרט לפי מ"ש הרב בהגה דאפי' ע"י זריקה אסור, וכמו"ש בהגהות שערי דורא בשם מהר"מ, א"כ אפי' תאמר שהושטת התינוק דמי לזריקה נמי ג"כ אסור, והתשב"ץ י"ל דלטעמיה אזיל שהחיר שם לזרוק מיד ליד עיי"ש. וא"כ יש לדון דלא דמיין כלל זה לזה כמבואר לכל מעיין אמנם לפי מה דקיי"ל דאפי' ע"י זריקה אסור, כ"ש דאסור לקבל תינוק זה מזה, כן נלע"ד ברור עכ"ל.

ג. הערה בדברי הפרד"ר דהתשב"ץ לשיטתו

ומש"ב הפרד"ר (וכ"כ בשיעורי שבה"ל) דהתשב"ץ לשיטתו דמתיר זריקה. הנה יעויין בברכי יוסף (הובא בגליון השו"ע) דאף דס"ל דאין להתיר זריקה מ"מ מתיר מסירת תינוק וחזינן דלא ס"ל דהתשב"ץ לשיטתו.

ובאמת אף אם ננקוט דע"י זריקה מותר אכתי בתינוק יש להחמיר דבזריקה אין חשש שיגע בה משא"כ בתינוק וכמו שרמז לזה הפרד"ר. ויעויין בשיעורי שבה"ל וכן בשו"ת שבה"ל ח"ב

שיבעול, אמנם ברמב"ם וטושי"ע סי' ד"מ סט"ו לא הזכירו דבטעים מידי מותר אלא כתבו דכיום ההקזה אסור. ולדינא נקט להקל ע"פ דברי הרמ"א בסט"ו דאם האשה חולה והיא נדה י"א דאם אין לה מי שישמשנה מותר ליגע בה יעו"ש.

פרק ה' מסירת תינוק מיד האשה לבעל

ב. תמיחת האחרונים על התשב"ץ

והנה לפי מה שהתשב"ץ מסיים בסו"ד דהאשה אינה עושה כלום והתינוק יוצא מעצמו, לפ"ז נמצא דאף אם לא אמרינן דחי נושא את עצמו מ"מ מותר כיון דהאשה לא מושיטה לבעל אלא התינוק מוסר עצמו, ומהתשב"ץ נראה דהכל חד טעמא הוא. ולכאורה לא מובן מה השייכות לחי נושא את עצמו למה שכתב התשב"ץ א"כ דהתינוק יוצא מעצמו. ובעצם מה שכתב דמשום דחי נושא את עצמו מותר. דבריו תמוהים וכבר תמהו האחרונים על התשב"ץ וכמו שנביא בסמוך.

בפרד"ם רמונים (שפתי חכם סק"ג) הביא חידושו של התשב"ץ והאריך לתמוה עליו וז"ל אמנם לענ"ד הוא תמוה מאד במה ענין זה להוצאת שבת, שם בשבת עיקר טעם הפטור, משום דממשכן גמרינן, כמו"ש תוס' בשבת צ"ד ע"א ד"ה שהחי וכו'. עיי"ש.

המקו"ד והמשמש מטתו מתחייב בנפשו ודמו בראשו וכיון שיש סכנה בדבר י"ל דבדיל ממנה ולא יבוא לבעול יעו"ש מה שהיה וגם כזה יש להעיר דאף אם ננקוט כסברתו מ"מ הרי מבואר בגמ' דדוקא כדלא טעים מידי אחר ההקזה אבל בטעים מותר וא"כ שוב יש חשש

א. חידושו של התשב"ץ להחיר

בפתחי תשובה (סק"ג) כתב וז"ל ועיין בתשב"ץ (ח"ג סימן נ"ח ובסי' ר"ל) שכתב דמותר ליטול מידה התינוק משום דחי נושא את עצמו והיא אינה עושה כלום אלא התינוק עצמו הוא יוצא מחיק אמו ובא אל אביו ע"ש. ונראה דאם התינוק קטן או חולה או כפות אסור דאז לא שייך לומר חי נושא את עצמו כמ"ש המג"א בסי' ש"ח ס"ק ע' וע"א ע"ש עכ"ל הפתחי תשובה. וז"ל התשב"ץ בסי' נ"ח וליטול מידה התינוק נראה שמותר דחי נושא את עצמו עכ"ל. ובסי' ר"ל הוסיף קצה וז"ל והעולה מזה הוא שאסור ליטול מידה כלום אפי' בלא נגיעה ואפי' מפתח וכו' אלא שיש להקל ליטול תינוק מידה משום דהחי נושא את עצמו כדאיחא בפרק המצניע (צ"ד ע"א) ובפרק נוטל (קמ"א ע"ב) והיא אינה עושה כלום אלא התינוק עצמו הוא יוצא מחיק אמו ובא לחיק אביו עכ"ל.

ומ"ש בשו"ע (לכאור' כוונתו מ"ש הרמ"א בש"ע) וב"י הביאו (צריך בירור דהא לא הובא כלל בב"י ועיין בהערות לטור החדש) דאפילו בלא רחיצה אסור להשליך מיד ליד, אפשר שהאחרונים החמירו בזה והוא לא החמיר כ"כ, אינ מיירי הכא דמיקטף קטף למיא בלא נגיעה אפי' ע"י ניצוק ואפי"ה אסור משום חיבת שימוש דרחיצה עכ"ל. (ומ"ש הדרישה א"כ וכו' צ"ע וכבר השיג עליו בפרד"ר במקשה זהב סק"ח דהא לא גרע מזריקה ועיין בהגהות והערות לטור החדש). עכ"פ מבואר בדרישה דעת הטור דאין איסור זריקה מידו לידה, והוכחתו דאם זריקה אסורה א"כ מה נחחדש באיסור של רחיצה תיפטר דאסור משם זריקה אע"כ דס"ל דזריקה מותר.

ה. שיטת המהרי"ם

שו"ר שגם המהרי"ט עמד בזה וז"ל (בחדושי עמ"ס כתובות דף ד' ע"ב) והרחצת פניו ידיו ורגליו. היינו לשפוך כשהוא רוחץ, אבל לא שתגע, דאף בלא רחיצה נמי אסורה, וכמה דאמרינן בפ"ק דשבת (י"ג ע"ב) זו שלא נגע בי אפי' באצבע קטנה. ומכאן קשה לי למה (דאמר) [דאסור] רבינו מאיר ז"ל בתשובותיו להושיט דבר לאשתו ע"י זריקה, דהא מרחצת פניו ידיו [היה מותר] אי לאו דדרך חיבה הוא עכ"ל יעו"ש עוד.

ו. תירוץ החיד"א על תמיהת המהרי"ם והחיד"א בשו"ת יוסף אומץ (סי' פ"ה) מביא דברי המהרי"ט ואח"כ כתב וז"ל ומ"ש דהרחצת פניו ידיו הוא

ג. שיטת התשב"ץ והתשב"ץ (ח"ג סימן נ"ח) כתב וז"ל ולהשליך מידו לידה מותר שלא אסור אלא ע"י חבור בהושטה עכ"ל.

ד. הוכחת הדרישה דהפוש"ע לא ס"ל לאיסור זריקה

והנה לקמן בסוף הסימן כתב הטור בזה"ל ואסורה ליצוק לו מים לרוחץ פניו ידיו ורגליו אפילו אינה נוגעת בו עכ"ל. וכתב הב"י וז"ל כן כתבו סמ"ג וכו' וכ"כ הרשב"א בתורת הבית דהרחצת פניו ידיו ורגליו שאמרו אפילו הוא רוחץ והיא מוצקת דאלו ליגע היא בידה אפילו בלא רחיצה אסור דהא איכא קירוב בשר ואסור ליגע בה אפילו באצבע קטנה עכ"ל.

וכתב ע"י הדרישה (סק"ד) וכן כתב בריש הסימן המגיה בפרישה (פרישה סק"א) וז"ל ומוכח בהדיא מזה דבשעה שהוא רוחץ היא מוצקת מרחוק על ידו, וכן מוכח מדברי רבינו שלא מיעט אלא הנגיעה, ולאפוקי מיש מפרשים (כ"כ הש"ך בשם ר' יונה) שאמרו שבכהאי גוונא נמי לא איצטריך למימר דאסור דהא אפילו שאר הדברים אסור להשליך מידה לידו אפילו בלי נגיעה אלא מיירי הכא שאסורה ליצוק לו מים תוך משיכלא (ספל גדול שהכל רוחצים ידיהם ורגליהם ממנו, רש"י שכתב דף ע"ז ע"ב, הגהות והערות בטור הוצאת המכון) ושהוא ירחץ בו, וזה אינו דרבינו לא איירי בהכי וי"ל דבכה"ג ס"ל דמותר,

בתינוק, אבל בבע"ח לא אמרינן כלל שהחי נושא את עצמו, ולכן אין שום היתר ליתן לידה תרנגולה לכפרות בעשיית עכ"ד. אולם לכאורה נראה דלפי פשוט דברי התשב"ץ דההיתר משום דאין ההושטה מתיחס מהאיש להאשה כיון דהתינוק מוסר עמו אי"כ הו"ה באופן שהתרנגול מוסר עצמו מותר.

L

פרק ו'

נאיסור זריקה. ובביאור דברי השו"ע להלן בסעיף י"ב דאסורה ליצוק לו מים לרוחץ פניו וכו' (באיזה אופן הרחיצה)

המפתח או מעות ביד נשוהיהם בימי נרותיהם ראוי לגעור בהם דהא אמרינן בפרק אע"פ (כתובות ס"א ע"א) אביי מנחא ליה אפומא דכובא רבא אבי סביא וכו' והוא נוטל אח"כ אבל בזריקה לא אשכחנא דשרי וכו' עכ"ל.

ב. הערה על הוכחת המהרי"ם

וכבר העירו על הוכחת המהרי"ם מסוגיין דכתובות דהא התם בפשטות איירי לגבי הושטת כוס (עיין להלן בב"י לגבי מויגת הכוס) וזה לא שייך ע"י זריקה וא"כ מאי ראייה מהא דלא עשו ע"י זריקה, ואולי המהרי"ם ס"ל דלאנ דוקא בכוס איירי התם. עיין בשו"ת קנה בשם ח"ב סי' ס"ו אות ב' וכן בביאוריו על השו"ע סק"ה.

אמרינן חי נושא את עצמו ה"ה נמי הכא, והן אמנם דה"ל כזה יכול וזה אינו יכול דחשיב רק מסייע שאין בו ממש, מ"מ בכגון דא שפיר סובר דסגי בסיוע כלשהו של גוף אחר עכ"ל.

ו. מסירת בע"ח

בספר בירור הלכה (הרב זילבר) כתב דכל הנידון של התשב"ץ דוקא

מבואר בשו"ע דלא יושיט מידו לידה שום דבר (כשהיא נדה) וכן לא יקבלנו מידה שמא יגע בכשרה. ומוסיף הרמ"א וז"ל וכן ע"י זריקה מידו לידה או להיפך אסור עכ"ל. וכ"כ הרמ"א בדרכי משה (סק"א) וז"ל וכתוב בכנימין זאב סי' קנ"ט ועל אותן המתירין לעצמן וזורקין מפתת או דבר אחר מידו לידה וכו' ראוי לגעור בהן עכ"ל. וכן הוא בשערי דורא בהגהות (סימן י"ח ד"ה על אותן) בשם מהר"ם ז"ל (דפוס קרימונא סימן קכ"ד) עכ"ל הר"ם.

א. הוכחת המהרי"ם

והב"ח (בד"ה ומ"ש ולא יושיט וכו') העתיק תשובת מהר"ם וז"ל מהר"ם בתשובה ועל אותם הזורקים

ע"ד קצות החוקים שנתקן ע"י בעל ואשרו שלא בשעת טהרתה.

בשו"ת ר"ד ואחריו משלי"ז לפ"ק ירושלמי עדיין ח"ו. אל כבוד הרד"ג לממשלת החתונה ח"ו"כ וכו' כש"ל מהדורו א"ל ור"ד שלישו מ"י. פלד"ק ח"ו. אחר"ש"ת. ע"ד שא"תו בחולדה ל"ע שהוא משותק קצת רח"ל אסמכתותיו אוי ואשתו נדה לחיות ע"ה להחולקו ולהעמידו ולהשיבו וללכת עמו זה בעד זה חו בעד זה.

מהנה בי"ת מתקנת נדרו זה לנטיקת חתונה מיד אשתו נדה, דכ"ה תשי"ז (ח"ז סי' נ"ח ור"ל) מחיר משום דה"י נושא את עצמו. אמנם (בפ"ד ר"י) חוסרת ההתיינות בעד חצי שנה, אבל להפוסקם דדנו גם ביום המילה להחיר ההושטה משום חז"ל שא"ע. א"ח עצמו = מוכח דסי' דא"צ שהוא יוצא מעצמו, ולחלכה החמירה הפוסקים שם, אבל חובב מטעם דבשמיני למילה עדיין ל"ה דז' נושא א"ע, וכמבואר בזה בדברי המג"א ונושא כלי' מה (כפ"י ש"ש) שם וגם מטעם חולד אחרי המילה, ואם קושרים את החינוק גם משום כפות עיר"ש, אבל מה שהולק ב"ה מ"ה מתב"ה הפתחיל השוכה שס"ל לעיקר מה דנושא את עצמו, א"כ קשה דל"ל למצוא קטן דאינו משותף וק"ה יש קטנות ע"ה תשי"ז, וגם אם שלפי משי"כ המתשי"ז (כפ"י ר"ל) דהתינוק יוצא ונ"א מעצמו ל"ש פתחה יש קטנות ע"ה תשי"ז שלא חב"ה רק משי"כ המתשי"ז (כפ"י נ"ח) כפ"ל עכ"ל.

הנה דנפיקו ב"ה א"ס צ"ח שיד"ל החינוק יוצא מעצמו או לא, ואי"ה ג"כ כפ"י השוכה (כ"י קצ"ה סק"ש). דכ"ה דלפ"ה ל"ש רק בחינוק בעד חצי שנה, אבל להפוסקם דדנו גם ביום המילה להחיר ההושטה משום חז"ל שא"ע. א"ח עצמו = מוכח דסי' דא"צ שהוא יוצא מעצמו, ולחלכה החמירה הפוסקים שם, אבל חובב מטעם דבשמיני למילה עדיין ל"ה דז' נושא א"ע, וכמבואר בזה בדברי המג"א ונושא כלי' מה (כפ"י ש"ש) שם וגם מטעם חולד אחרי המילה, ואם קושרים את החינוק גם משום כפות עיר"ש, אבל מה שהולק ב"ה מ"ה מתב"ה הפתחיל השוכה שס"ל לעיקר מה דנושא את עצמו, א"כ קשה דל"ל למצוא קטן דאינו משותף וק"ה יש קטנות ע"ה תשי"ז, וגם אם שלפי משי"כ המתשי"ז (כפ"י ר"ל) דהתינוק יוצא ונ"א מעצמו ל"ש פתחה יש קטנות ע"ה תשי"ז שלא חב"ה רק משי"כ המתשי"ז (כפ"י נ"ח) כפ"ל עכ"ל.

הנה משי"כ ב"ה בתפ"מ ב"י הטעמים, אם מותרים שניהם הבעל ואשתו נדה ביחד לשאת את החינוק, בחתונה שוקול לילד בעצמו, ורק אינו רוצה לילד בעצמו, דמשום נושא א"ע ד"י מותר, ומשום דיוצא מעצמו ונ"א אסור עכ"ל, הנה לדעתו א"ה להחשיב"ל דמחיר כדושטה, אסור לשאת ביחד את החינוק, א"ה בל"ה הטעם דצ"ח יוצא מעצמו כנ"ל, דדוקא בהושטה החינוק מחד לה"י נח"ל את החינוק והולך לו עצמו מחד אבל לשאת ביחד, נודאי שירך משום שמא נגע ב"ה.

אולם כנ"ל לנ"ד דה"י כ"פ שעת הדין, א"ה ח"כא דל"ש ד"י נושא את עצמו, אפשר להחיר, דא"ה כבוד א"ה אסור להבעל ואשתו נדה להגביר ב"ה קודם כפ"ה זה מצד זה חו בעד זו, א"ה שאינם נוגעים זה בזה, דא"ה דאינה דומה להושטה מצ"ל או דריקה, דשם הפונה ליטול או לרוק מל"ז, אבל כאן כוונת שחידו' לדבר שלישי, מ"מ בודאי לא עדיף מהמבואר בש"ע שם ור"ד/ (כ"י קצ"ה סעי' ד') דאסור לישב על ספסל אר"ה שמחלוקתו ואינה מחוברת כלתל כשאשתו נדה יושבת עליו (מרדכי פ"ק דשבת) עכ"ל, וא"כ מכש"כ שאסור להגביר ביחד את הספסל וכיוצא בזה, וכ"ז נוסף על הטעם דשמא יגעו ב"ה.

אמנם בהחזקתו על טעמו של איסור בספסל המתנדנד, אקדים מה שכתב בספר חדו"ד (סי' רנ"א) דא"ה לדמות להוראה זו אלא מלכתא דדמאי לה לגמרי, שא"ה ב"ה סכר"א לחלק, כדחלכות נדה כתב עליו דהוראה זו הוראה בעלמא ד"ה, וא"כ נח"ל לחלק דדוקא ישיבה על הספסל ביחד נראה כדרך חזקה דר"ד אחרים להחזיק יחד ולהוליד ככ"ה, אבל לשיבה בעגלה שדר"ד בני אדם להחזיק כמה פעמים לב"ה יחד ולהצטרף לשכור עגלה ב"י כולם ללכת מה מעיר לעיר, לאו מלכתא דחזקה היא כלל, דאפ"ל אם עכשיו א"ל בעגלה אלא האיש ואשתו וגם עגלה שלהם ד"ה, מ"מ לאו דר"ד חזקה היא, וכן שמעתי שד"ק אחד מחלוקתים דלעיל והוא נהנה להחיר לישב יחד על הספסל כשהוא מחובר כדח"ל חב"ה וכו' אמנם ללכת בעגלה עם אשתו נדה דר"ד ט"ל כננות ולחמ"ם וכו' לא כדירנ"א להחיר עכ"ל, והדמ"א פסק כדבריו (כפ"י ד') להלכה, חיינו לחלק בעגלה בחולד לצרכיו, אבל לט"ל אסור, דמה דמירכע"ה ל"י כט"ל איפשא ל"י לח"מ"א לאיסור.

והנה דכ"ה חדו"ד ח"י"ב, דממה שכתב כשם אחד מחלוקתים שחלק ומחיר לישב יחד על הספסל כשהוא מחובר, מוכח להמדרכי שהב"א מקודם א"ה בא"י מתנדנד אסור, והנראה דפליגי בא"ה טעם אסור לישב על ספסל אחד, דהנה כמ"ז שם (סי' ק"ו) סי"ל דה"י מטעם הרחוק עיר"ש, ובמ"ז"כ שם חולק דל"ה מטעם הרחוק אלא מטעם דה"י כנגיעה, או מטעם דא"ה שניהם יושבים על"י ביחד, ח"ל כ"שן עמו במטה דאסור א"ע"פ שא"י נוגעין זב"י עיר"ש, ולטעם דכ"י של חנכ"ד"כ ד"י ג"כ מטעם הרחוק והרגל עמידה פמו להט"ז, וכ"ה נראה דלטעם הרחוק א"י נפ"מ ב"י מתנדנד למחובר דכשניהם אסור, אבל לטעם דה"י כנגיעה או דוקא במתנדנד אסור, והנה משי"כ החד"ד לחלק ב"י ספסל, דה"י כדרך חזקה, וב"י עגלה דל"ה דר"ד חזקה, שירך רק לטעם הרחוק, משא"כ מטעם דה"י כנגיעה דה"י כחזקה אין לחלק ב"ה, וע"ע דלפ"י מה

שהביא החדי"ד ראי' לנידונו מאחד הנדולגים שחלק בין מחובר לתלוש, הוי ראי' לסתור, ולפיי' ליי' מטעם הרעה, ואין לחלק בין/ ספסל לעגלה מטעם דכעגלה ליי' דרד' חיבה כני'ל, וגם קשה על הרמ"א דפסק כשניהם לקולא, ולכאורה המד' חרי' קולי' דסתרי' אהרדי.

והנה אה' דהחדי"ד הביא ראי' למשי"כ מקודם דהוראה זו חומרא בעלמא, ולכן אפשר לחלק חילוקים קלים גדול' ותקול' בעגלה מטעם דלי"ה דרד' חיבה, וכמו כן חילק אה"ו גדול' מטעמא דידי', דלי"ה במחבר כנגיעה, ולמעשה אפשר לחלק בתרווייהו, דלמא הוי מטעם משום חיבה, יש לחלק בעגלה, ומשום דהמא' מטעם דהוי כנגיעה יש לחלק במחבר, ולא הוי כחרי' קולי' דסתרי' אהרדי, כיון דעיקר הלכה זו תרוי' קתומא בעלמא כני'ל. והא דלא אסרו בזה מטעם דהוי כנגיעה ע"י די"א = דבר אחר = דאסור לכ"ע, ויל' כמאש' לעיל ד' אין הכוונה לא ממנו לז' או ממנה לז', אלא שניהם מכוונים לדבר שליש' חיינו לישובה.

ומת שריקן ספסל ארוך, חיינו לרבותא דאף בכדי'ג דאין חשש נגיעה אסור, ואולי גם לדיוקא דכלא מתענה מתח' לומר דוקא בארוך מותר דאין חשש נגיעה כיון דישכבים רחוקים זמ"ז.

ובזה נבוא קני"ד דבוראי' לא עדיף מספסל המתנדנד, דאם אסור לישב על ספסל המתנדנד, משי' דאסור למשא ביחד ספסל, אף בארוך מאד דאין חשש נגיעה, אבל יי'ל כיון דאין כאן משום דרד' חיבה דוינו כמתקנה כני'ל, אבל לפי טעם דהוי כנגיעה, משי' באם נושאים ביחד הוי כנגיעה, (ולת משום דהוי נושא אה' עצמו כני'ל), והנה לחלפה מקולין בעגלה לצורך כני'ל, אבל כאן גרע ויש חשש נגיעה, דאינם רחוקים זה מזה

אמנם בשעת הדדק כני"ד, יש ללמוד מהמבואר כס' דר"ח שם (סי' קצ"ז סק"ז) בשם חשו' פרי השודד (חי"ג סי' ק"יט) שמחיר' בשעת הדדק כסומא שאשתו תקח בידה אה' בנ' או מקל והוא יאחז בצד א' ויהיא תחזיק בצד ה' לחולקו בשוק משום פרנסת אנשי' ביתו עירי'ש, וממלא יי'ל דהחדי"ד לצורך חרקה, וני'ל עור' עדיף במה ששם דמקנה ידעתם מז"ז אהרדי, משאי"כ כני"ד דהכונה של שניהם על החולה כני'ל, אבל לעומת זה דאומי' בס' דע"ת שם (סי' קצ"ז סעי' ד'), שכחב שפע"מ דאר"א בחדי"ד בספסל המתנדנד דהוי רק חומרא בעלמא, לכן קחב כמשובה בחדי'ש שקנה מכונה לתפירת' בנגדים, ועירי'כים כי אנשים לנגל' חעגלה א' מצד זה וזה מצד אחר, והי' חפס' גדול' כדבר, יש לחלק שיוגלגל עם אשתו נדה, דכמלאכתו עסקינן, ובאופן שפסקי' א' ביניהם (וכמ"ש הרמ"א ד"ש ממירי'ם ככד"ג), ויטייל בדבר, דכפסד מרובה לא מוד' במקו' אק"ל ושי' מ' דחולת הפסק אדם אחר' לא חתי', והא דלא סמך על הפסק אדם א' כלכד, יי'ל כמי' בחשו' שעור' צדק (תשו"ד סי' ק"מ), דאף שדוק'א דהמ"א יש מחירי'ם, נודע שכ"מ צריך לחמיר' כידעו ראשונה, ועוד כתב דמשי"כ דהמ"א לחתי' פעגלה, חיינו שאין יושבין במושב אחד רק זו נגד זה עירי'ש, אבל יי'ל דלצורך חולה אולי עדיף מלצורך הפסד גדול, וגם יי'ל דכיון דחולתה לאמצע בין שניהם, הוי כמו בחדש אדם בספסל ועגלה, ועוד בודאי' לא גרע מנגיעה ע"י דבר אחר, ויש פוסקים שמתירים בא"א ע"י אחרים כנגיעה ע"י דבר אחר, אף כהפעל לאשתו החולה, ואף דכפרי' (חי"ד סי' כ"ז) פסקתיה כזה, מ"מ כני"ד דאין לעתו לאשתו כלל חר' שניהם דעתם כהחולה כני'ל, חזי' לאצטרופי לכל משי"כ לעיל' לדחיר'א כנלעני'ד, והנני בזה דושי'ת רחוקים כהחמיר' ברכות, יצדק לעקב ווייס. L

** Please treat this text with respect / Responsa Project Bar Ilan University **

הושטה בשינוי

קצ"ה ס"ב:

7 ←

"לא יגע בה אפילו באצבע קטנה ולא יושיט מידו לידה שום דבר ולא יקבלנו מידה שמא יגע בבשרה (וכן ע"י זריקה מידו לידה או להיפך אסור)".

יל"ע האם מותר להושיט זל"ז בשינוי, ונבאר תחילה את טעמי איסור הושטה.

טעמי איסור הושטה

א. הרא"ש בכתובות (פ"ה ס"י כ"ד) כתב שרש"י היה נוהר שלא לקבל מפתח מיד אשתו נדה. והביא הרא"ש סעד לזה ממש"כ כתנא דבי אליהו לגבי אותו תלמיד, שמא הבאת לו את הפך שמא הבאת לו את השמן ונגע בך באצבע קטנה, אמרה לו ח"ו שאפילו באצבע קטנה לא נגע בי. וביאר הרא"ש שאליהו רצה להוציא מפיה שתתודה שלא היה נוהר במה שנוהגין שאר אנשים, ולכך אמר לה שמא בשעת הושטת הפך והשמן א"א לו ליוהר שלא יגע בך ולא היה לו להקל בזה, והשיבה לו שמרוב זהירותו היה נשמר יפה, אבל לכל אדם אסור שמא יגע. ומדברי הרא"ש עולה דטעם איסור הושטה הוא שמא יבואו לידי נגיעה. וכ"כ האר"ז (ס"י ש"ט) דאפילו תמצא לומר דלא הקפיד אליהו ז"ל אלא אנגיעה, מיהו הואיל וקרוב הדבר לכוא לידי נגיעה ועונש גדול, היה ראוי ליוהר שלא לקבל מידה שום דבר עד שתבוא במים. וכן כתב הרשב"א בחוה"ק (שער ב', דף ד' ע"א) וז"ל "ולא יושיט מידו לידה שום דבר

שלא יגע בבשרה". וכ"כ ר"י (נכ"ד) דף רכ"ד ע"ב) וז"ל "העידו על רש"י שיהיה רוצה לתת מפתח מידו לידה, וכן נפק להחמיר אפילו בדבר ארוך שמא לא יתקן בטוב ויגע בידה וכ"ש בדבר קצר וקטן כגון מעות וכיו"ב", והובאו דבריהם בב"ב כאן. והשו"ע בסעיף זה כתב "ולא יושיט מידו לידה שום דבר ולא יקבלנו מידה שמא יגע בבשרה", וכל לשונו הוא העתקה הטור לבד מהמילים "שמא יגע בבשרה" שהעתיק מחוה"ק הנ"ל.

אמנם בכתובות הרשב"א (ח"א ס"י א"ף קפ"ח) כתב "וכן אפילו הושטת כלי מיד אשתו נדה לידו אסור לפי שלבו גם בה ובקריבות מעט איכא למיחש להרגל עבירה. אבל בשאר נשים שאין לבו גם בהן, בדברים אלו כגון הושטת כלי וכיו"ב אין בהם משום הרגל עבירה" עכ"ל והר"ד בב"י אה"ע (ס"ט כ"א), משמע דאין הטעם מחשש נגיעה אלא דעצם ההושטה הוי קירוב דעת [כאשר לבו גם כהן ועלול להגיע להרגל עבירה. ובשטמ"ק (כתובות ס"א ע"א) העתיק לשון תלמידו ר' יונה בזה"ל "וכמו שאסור ליגע בה עד שתטבול כן אסור להושיט לה שום דבר, דהושטה כנגיעה דיינינן ליה", משמע דאיסור הושטה אינו מחשש שמא יגע אלא דהושטה עצמה דומה לנגיעה, וע"כ מטעם דהוי חיבה. והמאירי (נדה ס"ד ע"א) כתב "מה שנאמר בחופפתא שאסור להדנותה במקל, אין הלכה כן, נגיעת בשר אין כאן, המשך חיבה אין כאן, אלא שהדברים נאים עכ"פ ליאסר

24

משמע דבהושטה רגילה יש משום חשש נגיעה או משום חשש נגיעה או משום חשש נגיעה הנ"ל. (סימנים מ"ד - מ"ה) יתבאר דעת פוסקים בטעמי איסור הושטה.

הושטה בשינוי

כתב הר"ב בכתובות (ס"א ע"א, סימנים מ"ד - מ"ה) "והא דאסרו רבנן הכוס, יש אומרים שלא גזרו אלא על דבר המביא לידי הרגל עבירה כגון דברים אחרים מותר ליטול מידה ובלבד שלא יגע בה וכו'. ואחרים פירשו דמזיגת הכוס אורחא דמילתא נקט וה"ה שאר דברים שאסור ליטול ממנה בימי נדתה, ומיהו ע"י מותר בשאר דברים אפילו בימי נדתה. משא"כ במזיגת הכוס, וכן ראוי להזכיר עכ"ל, ויש לדייק מדבריו דטעמא דאיסור הושטה הוא משום חיבה שהרי מן איסור הושטה מדינא דמזיגת הכוס דמזיגת הכוס אסורה משום חיבה דומיא דאיסורי רחיצה והצעת המטה שהזכירו בגמ' שם, ובוה מוכן מה שהחיר ע"י שינוי דס"ל דבוה ממעט את החיבה שבמעשה [דלטעם של חשש נגיעה מסתבר דגם הושטה בשינוי אסורה, דאין האיסור בעצם ההושטה אלא במה שעלול להגור ממנה ואין נימ אין הושיט]. ויש להקשות דלכאורה מקור דברי הר"ב"א דמהני שינוי במסירה בשאר דברים הוא מדביתהו דשמאלא דמחלפא להו בידא דשמאלא, ושם מיירי במזיגת הכוס ובוה אסר הר"ב"א גם ע"י שינוי. וצ"ל כמש"כ הר"ב"א קודם לכן דהגמ' מיירי בימי ליבונה בזמנם שטבלו לפני תחילת ימי הליכון ובוה תחירו הושטת כוס בשינוי משא"כ בזה"ז שלא טובלת, אבל הושטת שאר דברים ס"ל לריטב"א

[בלא מקור מגמ' דקיל טפי ומותר גם בימי נדותה. אמנם הב"ח (אות ב') הביא בשם מהר"ם מרוטנבורג שראוי לגזור באותם הוורקים מפתח או מעות כיד נשותיהם בימי נידותן, דאפילו לשמאל דמחלפא ליה דביתהו בידא דשמאלא ה"מ בימי ליבונה ולא בימי נידותה. ומוכח מדבריו דכל הושטה [לא רק של כוס] ע"י שינוי אסורה בימי נידותה.

לדינא

ג. בשו"ת פרי השרה (ח"ג ס"י קי"ט) התיר לאשת סומא להוליכו ברה"י ע"י שתקת בידה איזה בגד או מקל ויאחו כל אחד בקצה האחר, ואע"ג דהושטה אסורה גם ללא נגיעה מ"מ התם שאני משום דבעינן הרחקה והכא הוי ג"כ הרחקה מעלייתא. ולכאורה כוונתו לומר שאחיהו כוה היא בדרך שינוי ולכן מהני. [ומש"ש דשרי רק לצורך פגוסה ולא לצורך טיול וכחילוק הרמ"א לגבי עגלה, לכאורה כוונתו דכשאינו לצורך יש בזה חשש חיבה]. אמנם לפמ"ש בדבריהם צ"ע, דלא מיבעיא לד' השו"ע שהעתיק את טעם דחשש נגיעה דמסתבר דגם באחיהו ע"י שינוי יש חשש בזה, אלא אפילו לטעם דחיבה הרי הרמ"א פסק כמהר"ם לאסור זריקה וא"כ כ"ש שהושטה ממש ע"י שינוי אסורה, וגם התשב"ץ (ח"ג ס"י נ"ח אות ה') שהתיר זריקה באר זאת "שלא אסרו אלא ע"י חיבור בהושטה" ואין מכך ראיה להתיר הושטה ע"י שינוי. ובשו"ת יוסף אומץ (ס"י פ"ה) כתב ליישב את המנהג שהיולדת מוסרת את התינוק לבעלה לפני הברית ע"י שמונת על ב' כריס ונוטלת התינוק עם הכר העליון דהיות שהוא למצוה ואקראי פעם ביובל ורק לרגע וע"י שינוי לכן יש להתיר [וגם ע"י רכו החולקים,

סימן ט) כתב דאין לאסור הגבהת דבר כבד
 יחד מטעם הושטה או זריקה כיון דאין
 כוונתם להעביר זל"ו, ורק מדין ספסל
 המתנדנד יש לאסור. ובשו"ת ציץ אליעזר
 (ח"ב סי' נ"ח) התיר לבעל ואשתו בימי
 ילדותה להעלות עגלה במדרגות היות ואין
 כאן כוונת הושטה מיד ליד ודמי לכל היותר
 לספסל המתנדנד ועדיף משם. אך לולא
 דבריהם נראה דבהתעסקות ממושכת יחד
 בהגבהת חפץ יש גם חיבה וגם חשש נגיעה
 לא פחות מאשר בהושטה. ושור"ר בס' מנחת
 אשר על ה' נדה (עמ' מ"ז) שהביא את ד'
 האג"מ (יר"ד ח"ב סי' ע"ה) שכתב דאין
 ראייה ברורה לאסור להרים עם אשתו משא
 כבד אבל ראוי להחמיר, וכתב ע"ז המנחת
 אשר דנראה דאסור מעיקר הדין כמו מסירה,
 דמה לי אם החפץ נמטר מיד ליד או
 שמגביהים אותו יחדיו, בתרויהו יש חשש
 נגיעה, והביא ראיה מדברי החיי אדם הנ"ל.
 וכ"כ בס' שיעורי שבה"ל (סי' קצ"ה ס"ב,
 סוף עמ' רנ"ד) ובס' בדי השלחן (סקכ"ו)
 דאסורים לשאת יחד אפילו חפץ כבד אע"פ
 שאינו מועבר מיד ליד רק נישא ביחד.
 [ומש"כ הציץ אליעזר שם דלרווחא דמילתא
 ילבש אחד מהם כפפות להיכרא, ביארנו
 לקמן (סימן נ"ד אות ה') דבמקום שאסור
 מדינא לא מהני הפסק בגד].

לדינא

ג. בס' טה"ב (ח"ב עמ' צ') הביא ד'

ע"ן דרכ"ח סק"ט], אבל מטעם שינוי לחוד
 לא עלה על דעתו להתיר. דברי פרי השדה
 הנ"ל הובאו בדרכ"ח (סק"ז) ובספרי זמנינו,
 אבל טעמו לכאורה צ"ע. ועיין לקמן (סימן
 נ"ג אות ה') מש"כ עוד בענין הרחקות
 בסומא.

סימן מד

נשיאת עגלת תינוק ביחד

החשובה (אות ע"ה) בפשיטות "ואסורה
 להושיט מפתח או מקל או כל דבר שבעולם
 מידה ליד בעלה אע"פ שלא תיגע בו, וכן
 אסור לבעלה להושיט לידה שום דבר אע"פ
 שאינו נוגע בה", דאזיל לשיטתיה בשטמ"ק
 (הר"ד לעיל סימן מ"ג אות א') דטעם איסור
 הושטה הוא משום חיבה ולטעם זה אין
 חילוק בשום דבר שבעולם. ובס' פרדס
 רימונים (שפתי חכם סק"ג) כתב דלאוסרים
 זריקה פשיטא דהושטת דבר ארוך אסורה
 דלא עדיף מזריקה. ויש להטעים זאת ע"פ
 מש"כ לעיל (סימן מ"ג אות ב') דהאוסרים
 זריקה ס"ל דאיסור הושטה הוא משום חיבה
 ולדידהו יש לאסור בפשיטות הושטת דבר
 ארוך, ורי"ו שנדחק בטעם איסור הושטת
 דבר ארוך ס"ל דטעם האיסור הוא משום
 חשש נגיעה.

האם יש לחלק בין הושטה זל"ז לבין הגבהת ביחד

ב. הנה בין לטעם דחשש נגיעה ובין לטעם
 דחיבה לכאורה אין חילוק בין אם
 מושיטים חפץ לזה לזה או שמגביהים חפץ
 ביחד, דגם בהגבהת ביחד יש חיבה וחשש
 נגיעה. וכן מפורש בחיי אדם (כלל ק"ל,
 ה' הסדר בקצרה אות ז') שאין לאשה נדה
 להשתתף בהגבהת בני הבית את קערת ליל
 הסדר. אמנם בשו"ת מנחת יצחק (ח"ז סי'

קצ"ה ס"ב

"לא יגע בה אפילו באצבע קטנה ולא
 יושיט מידו לידה שום דבר ולא יקבלנו
 מידה שמא יגע בבשרה (וכן ע"י זריקה
 מידו לידה או להיפך אסור)".

יל"ע האם יש מקום להקל בדבר המצוי
 שצריכים סיוע בהעלאת הוורדה עגלה
 במדרגות או באוטובוס.

הושטת דבר ארוך

א. כתב רבינו ירוחם (נכ"ו ח"ד, דף רכ"ד
 ע"ב) "העידו על רש"י שלא היה רוצה
 לתת מפתח מידו לידה, וכן נכון להחמיר
 אפילו בדבר ארוך שמא לא יזהר בטוב
 ויגע בידה וכ"ש בדבר קצר וקטן כגון
 מעות וכיו"ב", והר"ד בב"י כאן. והש"ך
 (סק"ג) כתב "ולא יושיט מידו - אפילו
 בדבר שהוא ארוך", וביארנו הפרי דעה
 וערוה"ש (ס"ה) דהגם שבדבר ארוך ליכא
 חשש נגיעה מ"מ אסור דלא פלוג רבנן.
 והנה לעיל (סימן מ"ג אות א') הבאנו
 מחלוקת ראשונים האם איסור הושטה הוא
 מחשש נגיעה או משום חיבה, ולכאורה רק
 לטעם דחשש נגיעה יש לאסור הושטת דבר
 ארוך רק משום לא פלוג אבל לטעם דחיבה
 אין מקום להו"א לחלק בין דבר קצר לדבר
 ארוך. ויתכן שלכן כתב הר"ר יונה באגרת

את עצמו קיים חשש זה. ומ"מ המקל בזה כשה"ד יש לו על מה לסמוך. וכל זה רק כשהתינוק מושיט את עצמו אבל גם לפי התשב"ץ אין היתר לאב או לאם להושיט את התינוק אפילו אם הוא גדול.

ולגבי האכלת התינוק או תחיבת מוצץ בפיו כשהוא נמצא בידי האשה, לכאורה גם המחמירים בהושטת תינוק יודו דלא נכלל באיסור מסירה כיון שאין הוא מוסר לה אלא לתינוק שהוא חי בפני עצמו ועדיף ממסירת התינוק עצמו שבזה התינוק מועבר מזה לזה. אמנם כפי כוונת השלחן (סקכ"ז) כתב להחמיר בזה עפ"ד האחרונים שאוסרים לגעת במה שבידיה, וכ"כ בשו"ת קנה בשם (ח"א סי' פ"ו). אבל אם הדבר נחוץ כתב בכדי השלחן הנ"ל להקל דסתם צרכי קטן כחולה דמי ונבמקום חולי התירו אפילו הושטה ממש כ"ש בנר"ד שאינו אלא חומרא. וכ"כ להקל בזה בשעת הצורך כגון שהתינוק בוכה כפי משמרת הטרה (ח"ב עמ' ש"י הערה 46) בשם הגר"ש אלישיב שליט"א.

סימן מו

נתינת הפסק בין הקערות כשנמצאים עוד אנשים

איתא במשנה כשבת (י"א ע"א) לא יאכל חוב עם הזבה מפני הרגל עבירה. וד' הרמב"ם (פי"א מה' איסורי הי"ח) דהאיסור הוא רק באכילה בקערה אחת, אבל השו"ע פסק כד' האוסרים לאכול על

היכור. בהושטה אבל לאוסרים זריקה יש לאסור גם הושטת תינוק. וכ"כ בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סי' צ"ב, ק'; ח"ד סי' קי"ב) וד"דן דזריקה אסורה אין להחמיר הושטת תינוק. אמנם רמז בדבריו שם לדברי הברכ"י (שי"ב סי' קצ"ה) שלא כתב כן, וכונתו דכתב (באות ו') דאנן מחמירין בזריקה דלא כתשב"ץ ויחד עם זאת העתיק (באות ו') את דברי התשב"ץ שהחמיר ליטול מידה תינוק. והסברא לחלק בזה היא שבזריקה יש "העברה מזה לזה" ושייך בזה חיבה משא"כ גבי תינוק דההעברה מתייחסת לתינוק ולא לאם. וכע"ז העיר ע"ד השב"ל כפי מנחת אשר על ה' נדה (עמ' מ"ז).

לדינא

ג. לדינא, הגם שיש אחרונים שהעתיקו את דברי התשב"ץ וגם יישבנו את מה שהקשו עליו, מ"מ הרבה אחרונים חלקו ע"ז (כנ"ל אות ב'), ויחזקו שהתשב"ץ שהחמיר ע"ל כטעם דחיבה אבל לטעם דחשש נגיעה יודה לאסור כיון שגם כשהתינוק מושיט

קצ"ה ס"ג:

"לא יאכל עמה על השולחן אא"כ יש שום שינוי שיהיה שום דבר מפסיק בין קערה שלו לקערה שלה, לחם או קנקן או שיאכל כל אחד במפה שלו".

סימן מה

הושטת תינוק מזה לזה

יישוב הקושיות על שיטת התשב"ץ ב. לעיל (סימן מ"ג אות א') הבאנו מחלוקת אי איסור הושטה הוא משום חיבה או מחשש נגיעה, ויל"ע כמי אזיל התשב"ץ הנ"ל שהחמיר הושטת תינוק. והנה הפרדס רימונים (שפתי חכם סק"ג) וערוה"ש (סי"ה) הקשו על התשב"ץ איך החמיר ליטול מידה תינוק מטעם חי נושא את עצמו הרי אכתי יש חשש שמא יגע בה. ובהגהות יד שאול (לבעל השו"מ) הקשה על התשב"ץ דגם בהושטת תינוק שייך חיבה והרגל דבר. ונמצא דמצד שני הטעמים של איסור הושטה יש מקום לפקפק על התירא דהושטת תינוק. וביישוב ד' התשב"ץ נראה דס"ל דטעם איסור הושטה הוא משום חיבה ובנר"ד היות שלא האשה מושיטה את התינוק אלא התינוק מושיט את עצמו אין הפעולה מתייחסת אליה ואין בזה חיבה. [כתשב"ץ סי' נ"ח משמע קצת דמקור איסור הושטה הוא מהגמ' בכתובות של מציגת הכוס, וא"כ טעמו משום חיבה, אבל אינו מציגת הכוס הוא אפילו בלא הושטה, וא"כ איסור הושטה לא נלמד משם]. עוד י"ל דס"ל לתשב"ץ דטעם איסור הושטה הוא מחשש נגיעה, ואע"פ שגם בהושטת תינוק יש חשש-כזה מ"מ היות שהתינוק מושיט את עצמו ואין לזה גדר של "הושטה מזה לזה" אין זה בכלל גזירתם. עוד כתב הפרדס-רימונים הנ"ל דהתשב"ץ לשיטתו שם (ח"ג סי' נ"ח) שכתב דמותו לזרוק מזה לזה שלא אסרו אלא

קצ"ה ס"ב: 7

לא יגע בה אפילו באצבע קטנה ולא יושיט מידו לידה שום דבר ולא יקבלנו מידה שמה יגע בכשרה (וכן ע"י זריקה מידו לידה או להיפך אסור).
יל"ע האם מותר להושיט תינוק זל"ז ומה הדין בתינוק גדול קצת הנמצא בידי האשה ומושיט את עצמו לעבר הבעל.

ביאור שיטת התשב"ץ בזה

א. כתב בשו"ת התשב"ץ (ח"ג סי' נ"ח אות ה') "ליטול מידה התינוק נראה שמותר, דחי נושא את עצמו". וכתב הפת"ש (סק"ג) דאם התינוק קטן או חולה או כפות אסור כמש"כ המג"א (סי' ש"ח ס"ק ע' וע"א) דבאלו לא אמרינן חי נושא את עצמו. ומשמע מהפת"ש דכל שיש לחינוק דין "חי נושא את עצמו" מותר להעבירו מזה לזה, וכן נראה מדברי סי' עיקרי הד"ט (י"ד סי' כ"א אות ד') ועוד אחרונים. אולם בתשובה אחרת כתב התשב"ץ (ח"ג סי' ר"ל) "אלא שיש להקל ליטול תינוק מידה משום דהחי נושא את עצמו כדאיתא בפי' המצניע ובפי' נוטל, והיא אינה עושה כלום אלא התינוק עצמו הוא יוצא מחיק אמו ובא לחיק אביו", נראה מדבריו דטעם ההיתר הוא שאין האשה מושיטה לבעל את התינוק אלא שהתינוק מושיט את עצמו, ולפי"ז אפילו בתינוק גדול אין להתיר אא"כ התינוק מושיט את עצמו. וכן ביאר דבריו בשו"ת לבושי מודכי (ח"ב ס"ס מ"א).